LIETUVOS AIDAS

Redakcijos ir administracijos adresas:
Kaunas, Vasario 16 d. g-vė Nr. 2

Telefonai: Vyr. redaktorius ir sekretorius — 26-29 (Vasario 16 d. g. Nr. 2), techn. ir kronikos redaktorius — 20-01 (Miško g. 11, „Spindulio" spaust.), administracijos skelbimų skyr. — 14-14 (Vasario16 d. g. Nr. 2) Ekspedicijos ir prenumeratos—41—49. **Kalbamos valandos:** redakcijos—11—13 val., administracijos — 8—14 val.

Nesunaudotų raštų redakcija nesaugoja.

TAUTIŠKOS MINTIES DIENRAŠTIS

Įsteigtas Vilniuje 1917 metais

ATSKIRAS NUMERIS 30 CENTŲ.

Prenumerata: Lietuvoj metams 50 lt., pusei metų—25 lt., 1 mėn. — 5 lt.; su pristatymu Kaune 1 mėn. — 6 lt., metams — 62 lt.; Vokietijoj, Latvijoj, Estijoj metams — 60 lt., pusei metų — 30 lt., 1 mėn. —6 lt. Kitur užsieniuose met. —100 lt., pus. met.—50 lt., mėnesiui 9 litai. **Skelbimai:** už petito eilutę (arba jos vietą) po teksto — 1 lt., tekste — 1,50 lt., I psl. — 2 lt. Spec. vietos pasirinkimas — 25 % brangiau. Už telefonu perduotų skelbimų tikrumą neatsakoma. Skelbimai priimami diena anksčiau; nekrologai ir užuojautos į I psl. tą pačią dieną lig 10 val. Už skelbimų ir apmokamų pranešimų turinį redakcija neatsako.

Nr. 174 (1252) — **Kaunas, trečiadienis, 1931 metai, rugpiūčio 5 d.** — **VI metai**

politiniai „gizeliai“ ir „icliai“, riteriai ordeno „kur vėjas pučia“ ir šiaudadūšiai. Tačiau ypatingą vietą šioje srity turi kai kurie vienos ar kitos tautinės mažumos darbuotojai. Lietuva, kantriai pakėlusi rusų monarchijos jungą, itin humaniškai priėmė rusų tautos žmones nepriklausomoj Lietuvoje. Rusų kultūra, — kokia ji tenai bebūtų, — vis dar tebėra įleidusi šaknis Lietuvoje. Dar daugelis tebeveikiančių rusų įstatymų, rusų išeitosios vidurinės ir aukštosios mokyklos, kai kur išlikę rusų darbo metodai, o ypač vadinamosios mišriosios šeimos (vyras — lietuvis, žmona — rusė) suteikia mūsų viešajam gyvenime kai kurių rusicizmo požymių, palaikant rusų kalbos vartojimą, kur jam kuo mažiausia vietos turėtų būti. Ir šit atsiranda rusų, kurie šią padėtį labai piktai išnaudoja. Pabrėžiame: atsiranda. Nes mes žinome labai daug Lietuvos rusų, kurie jaučiasi tikrais Lietuvos valstybės ir Lietuvos žemės piliečiais, kurie mums yra visiškai lojalūs, dirba naudingą mokslo, meno, valstybės, visuomenės darbą. eGlimas daiktas, šitų tauriųjų rusų fone dar labiau neigiami atrodo tie, kurie vaikšto savo veidą kauke prisidengę. Valstybingumo, lojalumo kaukė jiems padėjo humaniškoje lietuvių visuomenėje įsigyti pasitikėjimo, užimti kartais svarbią vietą valstybės, savivaldybių ar visuomenės įstaigose. Ir šit jiems apsišarvavus ir savo šarvuose apsnūdus, jie kartais nepastebi, kaip jų kaukė kartais sudyla ar kuriam momentui nukrinta nuo evido. Tuomet ir pasirodo visas jų veido įžūlumas. Jie pasijunta esą tikri „Jedinoj, nedelimoj“ atstovai, laikinai į Lietuvą užkliuvė pasiganyti. Jie nesidrovi Lietuvoje įžeidinėti Lietuvos valstybės įstaigų, lietuvių kalbos, lietuvių kultūros, Lietuvos valstybės! Kai atsiranda kas, kurs prieš tokį niekingumą užprotestuoja, jie nesidrovi vartoti biauriausių priemonių, siekdami protestantą nutildyt. Jie mobilizuoja mišriųjų šeimų rusiškąsias brangiąsias puses, per jas daro įtakos šeimų galvoms, o per jas—stengiasi rasti užuojautos valstybės įstaigose. Jie protestantams prieš jų akiplėšiškumą rašo šantažuojančius laiškus, grūmuodami nebūtais dalykais.

Čia mes neturime tikslo apskaičiuoti visų būdų, kurių kartais griebias kai kurie rusai, Lietuvoje mielai priglausti, Lietuvos valstybės ir lietuvių kalbos bei kultūros niekintojai. Jie taip daro ir kartu apsimeta esą lojalūs valstybės mžonės.

Visa tai mes prisimename, kalbėdami apie visuomenės kristalizavimąsi, todėl, kad mes nenorime užmerkti akių jokiai silpnybei. Anksčiau ar vėliau visokios kaukės, kokios jos tenai bebūtų, nudils ár nukris, farizėjai ir tartiufai susilauks jų verto atlyginimo, nes laikas dirba ne jų naudai. Šiokio ar tokio tartiufizmo iškėlimas viešumon palengvina drąsiems žmonėms išpažinti savo klaidas ir stoti į kūrybinės išminties kelią. Todėl visi pasidėkime kaukes ir be jų būkime drąsūs. Visiems lojaliems mūsų krašto piliečiams be tautinių ir pasaulėžiūros skirtumų yra plati darbo dirva. Bet tie, kurie nenori su šio krašto teisėmis sutikti, tegu sau darbo kitur pasiieškotų.

Vokiečių finansų minist. pareiškimai dėl keliautojų į užsienius suvaržymo

Berlynas. VIII. 5. Elta. Vokiečių finansų ministeris Dietrichas pranešė šveicarų vyriausybei, kad kol kas jis laiko negalimu atšaukti įsakymą, kuriuo išvažiuoją iš Vokietijos į užsienių kurortus, turi sumokėti 100 markių. Šis Dietricho pranešimas sukėlė Šveicarijoje didelio nepasitenkinimo. „Züricher Zeitung“ įdėjo parlamentarinės susisiekimo, turizmo ir viešbučių sekcijos pirmininko Meulto straipsnį, kuriame pareiškiama, jog vokiečių žingsnis šiurkščiai įžeidžia esančius susitarimus ir papročius.

Anglijos finansinė padėtis gerėja

Londonas. VIII. Elta. Anglų laikraščiai, svarstydami dabartinę Anglijos finansinę padėtį, pažymi, kad, sudarius sutartį tarp Prancūzijos, Anglijos ir Jungtinių Valstybių bankų, ši padėtis kiek pagerėjusi. Tos sutarties sudarymas, laikraščių nuomone, prisidėsiąs prie sugrąžinimo pasitikėjimo anglų finansais. Kai kurie laikraščiai pažymi, kad finansų susilpnėjimas pareinąs ne tik nuo tarptautinės finansinės padėties, bet ir nuo pačios Anglijos finansų.

Lenkai steigsią nacionalę bažnyčią Latvijoj?

Ryga, VIII. 5. Elta. (Mūsų kor.). Dėl lenkų nuteisimo už triukšmą Ilūkštos bažnyčioj, lenkų organas Latvijoj „Dzwon“ grasina Latvijos lenkų atskilimu nuo katalikų bažnyčios. Lenkai galį įsteigti savo nacionalinę bažnyčią, kaip tai yra padariusi dalis lenkų šiaurės Amerikoj. Pačioj Lenkijoj ši bažnyčia turinti 100.000 šalininkų.

1000 lt. už piktadarių suradimą

Klaipėda, VIII. 5. Elta. Klaipėdos žydų sinagogos parapija paskyrė 1000 litų tam, kas padės surasti ar išaiškinti piktadarius, kurie išvartė antkapius ir paminklus žydų kapinėse. Klaipėdos žydų visuomenės atstovai vakar lankėsi pas krašto gubernatorių ir direktoriją, prašydami daryti pastangų nusikaltėliams išaiškinti.

Poniai
E. Lėmanienei
ir šeimai, jos mylimam tėveliui mirus, reiškiame nuoširdžią užuojautą.
Koklių prekybos Kauno skyriaus tarnautojai.

Salonikuose sudegė du papirosų fabrikai

Atėnai. VIII. 5. Elta. Didelis gaisras sunaikino Salonikuose du papirosų fabriko namus ir sandėlį, kur buvo sudėta tabako atsarga. Padaryta milioninių nuostolių.

Prancūzų eskadrilė atskrido į Romą

Roma. VIII. Elta. Prancūzų eskadrilė, kuriai vadovauja de Goys, atskrido į Romą. Prancūzų lakūnai padėjo vainiką ant nežinomo kareivio kapo.

Katalonija rengiasi prie iškilmių

Barcelona. VIII. 5. Elta. Katalonija rengiasi prie didelių iškilmių kaip tik referendumo rezultatai bus paskelbti. avis, padarydami nemaža nuostolių. savaitę vyksiąs į Madridą pateikti Ispanijos vyriausybei Katalonijos autonomijos reikalavimą.

Suomijoj priviso lokių

Helsinkis. VIII. 5. Elta. Daugely Suomijos rajonų, netoli Rusijos sienos atsirado daugybė lokių, kurie dažnai aplankydami kaimus ir net įsiskverbdami į ūkininkų kiemus piauna gyvulius ir avis, padarydami ne maža nuostolių. Daugelis vargingų žmonių dėl šios priežasties nustojo paskutinės savo karvės.

Su parašiutu iš 6.800 mtr. aukštumos

Ryga. VIII. 5. Elta. (Mūsų kor.). Lakūno Petersono šokimas su parašiutu iš 6.800 metrų aukštumo pasibaigė laimingai. Lakūnas, iššokęs iš lėktuvo, buvo keliolika kilometrų nuneštas Bausko link ir be jokio incidento nusileido vieno ūkininko rugių lauke. Lakūnas buvo visiškoj sąmonėj ir tuoj išvažiavo į Rygą.

Savo šokimu leit. Petersonas pasiekė naują Europos rekordą. Ligšiolinis Europos šokimo iš parašiuto rekordas siekė 6.000 metrų. Pasaulinis rekordas priklauso amerikiečiams.

Leit. Petersonas apie savo šokimą pasakoja, kad į 6000 metrų aukštumą lėktuvas pakilo lengvai, bet aukščiau pakilti buvo labai sunku, nes oras darėsi labai retas. Iššokęs iš lėktuvo, pirmą akimirką Petersonas nustojo sąmonės, bet, parašiutui išsiskleidus, stiprus sutrenkimas jį tuoj atgaivino. Dėl didelio šalčio pasiektoj aukštumoj, nežiūrint karštos dienos, Petersonas ir nusileidęs ilgai dar drebėjo.

Latvijoj stiprėja nacionalizmas

Ryga, VIII. 5. Elta. (Mūsų kor.). „Briva Zeme“, svarstydama ateinančių seimo rinkimų perspektyvas, nurodo,kad naujas lozungas šiuose rinkimuose bus nacionalizmas. Net vakardienos socialistas Skujenieks pridėjęs nepaprastų pastangų nacionalizmą padaryti beveik vienintelį rinkimų lozungą. Marijos bažnyčios klausimą jis laiko vieną svarbiausių Latvijos valstybės gyvenimo klausimų. Laikraštis reiškia nepasitenkinimo, kad priešrinkiminėj kovoj žada būti užmirštas sunkios ūkiškos krizės klausimas. Tuo tarpu nacionalinius tikslus esą lengviau pasiekti, išsprendus ūkiškos gerovės klausimus.

Rumunijoj

(Iš prof. K. Regelio laiškų „L. Aidui“)

Bukovina.

Rumunijoj maža kas yra girdėjęs apie Lietuvą, o Lietuvoj taip pat ne per daugiausia kas žino apie Rumuniją, nebent didžiojo karo dalyviai, kurie ten kovėsi dėl svetimų reikalų. Jaunesnioji mūsų karta noriai važiuoja ieškoti įdomybių į Vakrų Europą, nežinodami, kad ir rytų bei pietų Europoje yra, gal būt, nemažiau įdomybių, kaip vakarų Europoje.

Grigore Gbika Voda — pirmoji Rumunijos geležinkelio stotis prie pačios sienos su Lenkija, Apskritai, į kiekvieną svetimą kraštą važiuodamas tikiesi rasti ten svetimą, nepažįstamą gamtą, žmonės, jų kalbą. Įvažiavus į Rumunijos pasienio provinciją Bukoviną, jeigu gerai pažįsti Galiciją, tai niekur didelio skirtumo nepastebėsi. Mat, Bukovina savo laiku buvo integralinė didžiosios Austro-Vengrijos monarchijos dalis. Bukovina per karą buvo didžiausia rusų ir austrų kariuomenių kovų arena. Dideli mūšiai čia ėjo ištisus kelerius metus. O ir be to, Bukovina turi labai įdomią ir įvairią praeitį, nes ji savo laiku buvo kelių kultūrų įtakoje.

Įvairi šios Rumunijos dalies istorija nepaliko be pasėkų ir jos kultūriniame gyvenime: Bukovinoj kultūra stovi aukščiau, negu kitose Rumunijos dalyse. Reikia pasakyti, kad tik Austrija, palyginti gana ilgai valdžiusi šią provinciją, smarkiai sukultūrino. Ji čia atsiuntė geriausius savo valdininkus, pastatė visą eilę geležinkelių linijų, plentų, įkūrė nemaža mokyklų. O 1875 m. Černovicų (dabar Černanti) mieste buvo įsteigtas ir universitetas.

Bukovinos gyventojų sąstatas yra labai mišrus. Iš 850.000 gyventojų — 268.000 yra ukrainiečiai - rusinai, kurie gyvena šiaurinėje jos dalyje, arčiau prie Lenkijos sienos. Pietinėje Bukovinoj, pradedant nuo Černanti miesto gyvena daugiausia rumuaai. Bukovinoj yra taip pat apie 130.000 žydų, apie 80.000 vokiečių, 60.000 čekų, be to, slovakų, rusų, rusų sentikių, čigonų, armėnų ir vengrų. Iš jų vieni tik vokiečiai labiau pamėgę gyventi miestuose ir didelėse kolonijose už miestų. Kitų tautų žmonių gyvenana visur, kur kam pakliūva. Vadinas, Bukovinoj yra sunkiai įsivaizduojamas tautų ir kalbų mišinys. Tačiau vokiečių kalba, kaip savo laiku buvusia oficialine kalba, ten daug kur susikalbėsi.

Černanti.

Patys Černovicai, dabar Černanti yra gana gražus, turįs apie 100.000 gyventojų, visai vokiško tipo miestas, kaip ir kiti Galicijos miestai. Černanti mieste ypač gražūs dideli namai, moderniškos gatvės. Mieste daugiausia girdisi vokiečių kalbą. Be to, savotišką charakterį miestui duoda kaimiečiai, kurie turgaus dienomis pripildo jo gatves. Visi kaimiečiai atvažiuoja į Černanti apsirengę savo tautiškais rūbais. Ne tiktai mieste arba šventadieniais, bet ir šiokiomis dienomis rumunai ūkininkai dėvi gražius savo tautinius rūbus — baltus, lgus švarkus ir dryžuotas liemenas iš avių kailių. Moterų aprėdai pasižymi savo ryškiomis spalvomis ir turtingais papuošimais.

Suceava.

Jeigu Černanti miestas dar primena senąją Austrijos imperiją, tai Suceavos miestas turi charakterį, visai savotišką ir skirtingą nuo vokiško tipo miestų charakterio. Iš 10.500 gyventojų, apie 20% yra vokiečių, daug yra žydų, bet gatvėse visur vyrauja rumunai ir rumuniška dvasia. Kasdien čia maišosi didelė daugybė kaimiečių ir pašaliniui tatai duoda vaizdą, kad jų vienų čia ir gyvenama, nors jie yra tik išgretimų Suceavos apylinkių atvykę. Rumunijos kaimiečiai ūkininkai visur toke patys—gyvi, linksmi, apsirengę tautiškais rūbas. Suceavos mesto priemiesčiai labai primena mūsų miestelius. Skirtumas tiktai tas, kad rumunų architektūra visiškai į mūsiškę nepanaši. Miesto centre yra nuo senų laikų užsilikusi austrų pastatyta didžiulė rotušė ir kiti valdžios namai, kurių mūsų miestuose, išskyrus Kauną ar Klaipėdą, niekur ir su žiburiu nerasi. Įdomiausias dalykas šiame savotiškame Rumunijos kampelyje yra griuvėsiai senos pilies, buvusios garsios Moldavijos kunigaikštystės valdovų senovėje pastatytos. Ši pilis buvusi viena iš didžiausių tos kunigaikštystės tvirtovių. Prie šios tvirtovės kadaise daug kraujo išliejo lenkai, totoriai, kazokai, patys moldavai, gal ir lietuviai, kurie lenkams senovėje daug žygių padėdavo atlikti, šios tvirtovės sienas savo krauju yra laistę...

Kita Suceavos įžymybė yra senas, tiesa, dabar jau uždarytas armėnų vienuolynas. Šio vienuolyno namus pastatė ir griovį aplink jį iškasė lenkų karalius Jonas Sobieskis. Suceava yra istoriškas miestas, dar ir be minėtų dalykų neža surištas su buvusios Lenkijos Lietuvos valstybės istorija. Pažymėtinos dar Suceavos miesto Bizantijos stiliaus bažnyčios, primenančios rusų bažnyčių architektūrą. Visa tai aiškiausiai patvirtina tą faktą, kad į Rumuniją, senų senovėje buvusią Romos imperijos koloniją, krikščionybė atėjo iš Bizantijos, o ne iš Romos. Rumunai yra stačiatikiai ir jie visą laiką orientavosi į rytus, o ne į vakarus. Dėl to visas Suceavos rytiškas charakteris yra tos orientacijos į rytus padarinys.

Pakeliui į Bucuresti.

Iš Bukovinos greitai eina traukinys per Moldavijos ir Valachijos lygumas į pačią valstybės sostinę Bukareštą (rumuniškai Bucuresti). Per vagono langus matyti didžiuliai kukurūzų arba kviečių laukai, arbūzų plantacijos, gojeliai baltųjų akacijų. Protarpiais švystelėja maži, balti, tartum galerijomis sustatyti ūkininkų namai, kur ne kur Bizantijos stiliaus bažnyčios. Kartais tolumoj pastebėsi dunksančius kalnus. Ta-

Laiškas iš Haagos

Ženeva ir Haaga. Vredespaleis. Nuolatinis tarptautinio teisingumo teismas. Anschlussas. Kada nepriklausomybei gresia pavojus? Tranzito per lenkų - lietuvių administracijos liniją byla

Jeigu į Ženevą valstybės vyrai vyksta spręsti politinių konfliktų, nes Tautų Sąjungos Taryba turi konsiliacijos ir tarpininkavimo pobūdį, tai į Haagą važiuojama vien teisingumo ieškoti. Kad paniurusi drėgna Haaga pasidarė tarpvalstybinio teisingumo Meka, olandai turi būti dėkingi dviems asmenims: rusų paskutiniam carui Nikalojui II ir Amerikos turtuoliui Andrew Carnegie. Rusų carui priklauso iniciatyva sušaukti Haagoj 1899 taikos kongresą, kurio tikslas bus sumažinti, jeigu ne panaikinti tarp tautų karus. Kolosali vaga, rusų caro dovana, užima garbingą vietą taikos rūmuose. Amerikietis Carnegie papylė 1.500.000 dolerių taikos rūmams statyti. Pirmasai akmuo tiems rūmams buvo padėtas 1907 liepos 30 d. Tai atliko p. A. Nelidov, antrosios taikos konferencijos pirmininkas.

Be nuolatinio arbitražo teismo, nuo 1922 m. šiame *Vredespaleis* (taikos rūmai) posėdžiauja nuolatinis tarptautinio teisingumo teismas. Tarptautinės teisės akademijoj skaitomos lekcijos liepos ir rugpiūčio mėnesį.

Revizuotas 1929 m. teismo statutas numato *penkiolika* tituliarių teisėjų, iš kurių vienuolikos pakanka, kad teismas galėtų veikti (net ir devynių dalyvavimo pakanka, jeigu kiti susirgę). Rašančiam šias eilutes teko matyti teismą dvidešimts antroj sesijoj (ekstraordinarėj). Du nauji teisėjai p. p. Wang (kinietis) ir Bastamente (Kūba) pasižadėjo sąžiningai eiti pareigas teisėjų iki 1939 m. gruodžio 31 dienos. Teismo darbų tvarkoj klausimai: 1°. Aukštosios Savojos ir Gex laisvųjų zonų ginčas, 2°. konsultatyvė nuomonė dėl *geležinkelių trafiko per lenkų - lietuvių administracijos liniją*, 3°. konsultatyvė nuomonė dėl austrų - vokiečių muito sąjungos, 4° Lenkų traktavimas Dancige (konsultatyvė nuomonė), 5° Grenlandijos klausimas (ginčas tarp danų ir norvegų vyriausybių).

Nuo liepos 20 dienos teismas svarsto Austrijos - Vokietijos muitų sąjungos bylą. Teismo analuose dar taip stambios bylos nebūta. Valstybių agentų ir advokatų suoluose sėdi *penkios* valstybės (Austrija, Vokietija, Čekoslovakija, Italija, Prancūzija). Įdomu yra pabrėžti, kad Anglija (p. Henderson), kuri 1931 m. gegužės 18 d. yra pasiūliusi Tarybai atsiklausti N. T. T. teismo konsulatyvės nuomonės, ar austrų - vokiečių muitų unija atsako Saint - Germain'o sutarties 88 straipsniui ir 1922 metų spalių 4 dienos protokolui, laikosi nuošaly ir byloj *nedalyvauja*. Tai duoda progos manyti, kad Anglijos pažiūra skiriasi nuo Italijos ir Prancūzijos.

Teismo posėdžiai prasideda punktualiai 10 v. 30 m. Tą valandą teismo antstolis sušunka: *„La Cour!"* ir pirmasai *greffier*, o paskui žąsele penkiolika teisėjų, publikai stovint, užima vietas. Pirmininkui pačiam vidurų atsisėdus, sėdas teisėjai ir visa publika. Teisėjai šiaip užėmę vietas: p. Hammarskjold, p. Wang Chung - Hui (kinietis), p. Negulesco (rumunas), p. Sir Cecil Hurst (anglas), p. Anzilotti (italas), p. Butamente (Kūba), p. Rostworowski (lenkas), p. Kellog (amerikietis), p. Adatci (vidury pirmininkas), p. Guerrero (Salvador), p. Rolin Jacquemyns (belgas), p. Fromageot (prancūzas), p. Altamira (ispanas), p. Urrutia (Kolumbija), p. Schüking (Vokietija), p. van Eysinga (olandas). Vidutiniai teismas 60 metų amžiaus.

Valstybių agentai ir advokatai susėdę alfabeto tvarka. Vokietiją atstovauja profesorius Viktoras Bruns, viešosios teisės ir tarpvalstybinės teisės instituto direktorius Berlyne, Austriją—profesorius (Berlyno ir Bonn) Kaufmann ir Vienos profesorius Sperl; Prancūziją — profesorius Jules Basdevant (vyriausybės agentas) ir Paul - Boncour (advokatas), Italiją — p. Pilotti (agentas) ir p. Scialoja (advokatas), Čekoslovakiją — p. Plesinger - Bozinov (agentas) ir dr. Jan Kromar (advokatas).

Prof. Bruns kalba (puikia prancūzų kalba) užėmė 8 valandas (įskaitant laiką vertimo į anglų kalbą), prof. Kaufmann kalba irgi užėmė *tris* posėdžius (kiekvienas posėdis arti trijų valandų). Tris posėdžius užėmė p. Paul Boncour kalba. Dviejų posėdžių bėgyje kalbėjo p. Basdevant. Italų ir čekoslovakų kalbos buvo kiek trumpesnės. Advokatai ir vyriausybių agentai, įsivilkę respektyvių valstybių aukščiausiųjų teismų teisėjų togas. (reikia manyti, kad Lietuvos vyriausybės agentas ir advokatas bus įsivilkę į Lietuvos respublikos vyriausiojo tribunolo togą). Kiekvienos valstybės agentai ir advokatai užėmę stalą, prie kurio sėdi dar jų sekretorius, užsienių reikalų ministerijos valdininkas.

Ką manyti dėl austrų - vokiečių muitų unijos akto? Ar jis „teisėtas"? Štai klausimas, dėl kurio privelta vežimai literatūros. Reikia tiktai pasiskaityti *exposés* raštu Vokietijos, Austrijos, Čekoslovakijos, Italijos, Prancūzijos, neskaitant *plaidoyer* šimtais puslapių profesorių — advokatų.

Austrijos nepriklausomybė negali būti „nusavinta", paliesta... sako Saint-Germaino sutarties 88 straipsnis, o 1922 metų spalių 4 dienos protokolas draudžia be Tautų Sąjungos Tarybos leidimo Austrijai daryti ekonominio ar finansinio pobūdžio aktus, kurie tiesioginiai ar netiesioginiai galėtų *kompromituoti* jos nepriklausomybę.

Kas tai yra nepriklausomybė? Štai klausimas, kuris vispusiai advokatų buvo išnagrinėtas.

Jeigu Lietuvoj dar yra nors vienas Hymanso projekto šalininkas, tepasiskaito jis prancūzų p. p. Paul Boncour'o ir Basdevant'o *in extenso* kalbas ir jis puikiai supras, kas būtų išėję iš nepriklausomos Lietuvos, Hymanso projektą priėmus.

Vokiečių ir austrų advokatai savo keliu puikiose valstybinės ir tarptautinės teisės lekcijose duoda nepriklausomybės definicijas. Pati Austrija muitų unijoj nemato jokios jos nepriklausomybės *capitis diminutio*, o priešingai austrų vyriausybės agentas profesorius Sperl savo kalboj pabrėžė, kad kaip tiktai ta iš šalių, kuri taip karštai gina Austrijos nepriklausomybę, minkštai ir mandagiai už rankos veda į „kletką", ant kurios figūruoja parašas: „Austrijos nepriklausomybė".

Bet, kaip p. Scialoja savo *plaidoyer* pabrėžė, kad *omnis definitio pericolosa est*... tekstai gi esą formalūs, Austrijos „nenusavinama nepriklausomybė" sudaro *bendrosios pasaulinės politikos* būtenybę. P. Scialoja pirštu prikišamai parodė, kad Austrijos nepriklausomybės klausimas esąs grynai politinis reikalas, tekstai tai precizavo ir, jeigu teismas į juos neatsižiūrėtų, tai galėtų kilti karas (!), o tada Tautų Sąjunga, kaipo politinis organas, o ne teisėjas užsiimtų klausimu.

N. T. T. teismas neturi kodo, kuriuo teistų. Štai kodėl politiniai sumetimai ir teisėjų priklausomybė vienai ar kitai valstybei negali neturėti įtakos. Šį teismo sąstatą skaito „frankofilišku"... Teismo padėtis vis a vis austrų-vokiečių muitų unijos nėra lengva, nes politiniai motyvai artimai susiję. Politiniai momentai dominuoja ir geležinkeliais tranzito klausimą per lenkų - lietuvių administracijos liniją. Šiuo klausimu teismas tars savo nuomonę spalių mėnesį. Šisai ginčas, kaip kad N. T. T. teismo pirmininkas p. Adatci, atidarydamas dvidešimts antrąją sesiją, pareiškė esąs *„en état"*. Tačiau jojo pareiškime figūruoja žodis „le trafic ferroviaire, o ne „le transit..." Gali būti neaišku, kas šioje byloje yra *šalys*. Jeigu tai bus 1927 metų lapkričio mėn. 15 dienos, einant pakto 11 straipsniu, skundo Tautų Sąjungos Tarybon tąsa, tai Lietuva galėjo pasipriešinti ir neleisti, kad būtų atsiklausiama teismo patariamosios nuomonės (11 pakto straipsnis reikalauja *vienu balsu* nutarimo, įskaitant šalis). T. S. Tarybos *d'office* intervencija nėra įmanoma. Trečiosios valstybės savo pretenzijų nėra pareiškusios. Reikia tat manyti, kad 1931 m. sausio 24 d. T. S. Taryba, priimdama p. Quinones de Leon raportą ir rezoliuciją dėl atsikreipimo į N. T. T. teismą, tęsė lenkų - lietuvių ginčo diskusiją, einant pakto 11 str. Štai kodėl Lenkija, o ne kas kitas yra konsideruojama, kaipo ginčo šalis. Ji teikia savo *exposé* raštu, yra paskyrusi advokatą ir agentą. Teisėjo *ad hoc* jai nėra reikalo siųsti, nes ji turi titularį teisėją grafo Rostworowskio asmeny.

L. Ntk.

Dr. Silverberg numatomas Vokietijos ūkio ministeriu.

New Yorko burmistras vyksta į Vokietiją paviešėti

Nem Yorkas VIII 4 Elta. New Yorko burmistras Walker šiomis dienomis išvažiuoja kuriam laikui paviešėti į Vokietiją. Jis važiuoja į Bremeno uostą, iš kur vyks į Berlyną. Čia jis išbus 2—3 dienas ir kartu su savo gydytoju atsilankys visoj eilėj Berlyno ligoninių, visų pirmą, tokių, kuriose gydoma vėžio liga. Be to, jis susipažins su Berlyno kanalizacijos įrengimu ir gatvių asfaltavimo įmonėmis. Paskui jis nuvažiuos kuriam laikui pasigydyti į Karlsbadą ir į kitus Vokietijos miestus.

Turkai šioje saloje ne toki, koki jie yra Turkijoj. Čia jokios reformos jų dar nelietę. Iš amžių pratę dėvėti raudonas feskas, dėvi juos visuomet ir dabar. Čia jie labai laikosi Islamo religijos nuostatų. Aplink šią salą Dūnojus pilnas pavandeninių uolų, per kurias šniokšdamas vanduo teikia žiūrovui nepaprasto pasigėrėjimo vaizdą. O aukštumoj atrodo beveik susisiekią plačiosios upės krantai šiai vietai teikia taip pat ir nepaprasto egzotiškumo.

Turn Severin miestas vėl didelis savotiškai įvairios Rumunijos istorijos veidrodis. Tatai dar romėnų statytas prieš kokius 2000 metų miestas. Žinoma, iš jo beliko vien griuvėsiai, kurie liudija, kad tuolaikiniai žinomojo pasaulio valdovai nejuokais čia buvo įsitvirtinę. Tik nelemtojo tautų kilnojimosi pasėkoj jie buvo iš čia išvyti. Naujasis miestas taip pat pirmą kartą jį matančiam gana įdomus. Namai savotiškai gražūs, didelis teatras, dideli gamtos ir archeologijos muziejaus — tai visa kuo gali jis pasididžiuoti.

Bucuresti.

Bucuresti — Rumunijos sostinė, turinti apie 800.000 gyventojų. Vos įvažiavęs į miestą jauti, kad čia yra iš tikrųjų sukondensuotas visas valstybės gyvenimas. Pati sostinė turi ir tytų ir vakarų Europos miestų žymes. Apstatytos moderniškos gatvės aukštais namais, autobusai, automobiliai, elektros tramvajai, moderniški, daugiausia prancūzų skoniu statyti valdžios namai, muziejai, mokyklos, institutai, gražios vilos, puikūs restoranai ir kavinės — labai primena vakarų Europos didmiesčius. Iš kitos pusės, Bizantijos stiliaus bažnyčios, ūkininkai ir gatvės pardavėjai, apsirengę tautiškais rūbais, ypatingi vežikai, o be to ir patsai miesto išplanavimas primena rytų Europą ir parodo, kad Bucuresti randasi ant rytų bei vakarų Europos rubežiaus. Pažymėtina, kad Bucuresti labai sunku orientuotis. Didžiausi palociai randasi ir jo centre, ir pakraščiuose; taip pat ir maži namai, arba net visai neužstatyti sklypai randami ir ten, ir ten. Dideli platūs bulvarai prasideda miesto centre, o baigiasi toli už jo, laukuose. Tatai miestas, kuris auga ir plečiasi ne nuo centro, bet įvairiose vietose iš karto. Judėjimas gatvėse tiesiog milžiniškas. O savo restoranais, kavinėmis Rumunijos sostinė visai sulygsta su Paryžiumi. Bucuresti yra daug įvairiausių mokslo įstaigų ir muziejų. Ypač gražus 17 ha žemės plotą užimąs botanikos sodas. Matyti, kad rumunai mokslo srity daug dirba ir nejuokais stengiasi apšviesti vietomis dar labai tamsius savo valstybės gyventojus.

Iš Bukarešto padarėm ekskursiją į Karpatų kalnus. Pakeliui truputį sustojome Sinajoje, gulinčioje apie 700 metrų aukštumoje. Tatai yra Bucuresti gyventojų vasarnamių vieta. Čia netaip karšta, kaip Bucuresti, o be to ir sąlygų vasaroti geresnių nereikia. Gražūs kalnai, miškas čia sutraukia pulkus tokių vasarotojų. Čia ir Rumunijos karalius turi savo pilį. Teko apžiūrėti ir ją. Pati pilis vokiečių renesanso stiliaus. Jos vidaus įrengimas labai puikus ir prašmatnas. Rūmuose daugybė meno brangenybių. Ten yra Rubenso, Rafaelio, Van Dyk'o originalių paveikslų ir daugybė kitokių didelės vertės daiktų. Iš Sinajos nuvykome pasižvalgyti po aukštus Karpatų kalnus, kurie toje vietoje yra 2500 mtr. aukščio ir turi labai turtingą bei įvairią florą. Rumunijos turistų klūbo rūpesčiu šiuose kalnuose visur patogiausios sąlygos ir turistams, ir sportininkams. Pasižvalgę po kalnus, pasigėrėję aplinkumos egzotiškumu, pilni gražiausių, nedilstančių įspūdžių grįžome atgal į Bucuresti.

(b. d.)

---

tai Karpanų kalnų atžalos. Netoli Campina stoties matyti visas ištisas miškas žibalui iš žemės traukti pastatytų bokštų. Čia reikia priminti, kad Rumunija yra vienas iš didžiausių žibalo produktorių Europoje; tiktai bendra ekonominė krizė ir šią gamybos šaką paglostė.

Toliau privažiavome vadinamąsias Herkuleso maudykles (Baile Herkulane). Čia susirinko šeštos tarptautinės augalų geografų ekskursijos nariai iš Švedijos, Estijos, Austrijos, Lenkijos, Suomijos, Čekoslovakijos, Anglijos, Jugoslavijos, Šveicarijos, Prancūzijos, Vokietijos ir Lietuvos. Apskritai ši, vieta yra viena iš gražiausių visoj Rumunijoj. Tatai yra dar romėnų laikais buvusios maudyklės. Šių maudyklių šaltinių vanduo yra karštas. Jis turi daugiau kaip 50° karščio. Į šį, madniai tariant, kurortą suvažiuoja ligoniai, sergą raumatizmu ir išasu. Pats kurortas įrengtas labai gerai, o ir pragyvenimas ne per brangiausias. Žodžiu — vieta verta ilgiau apsistoti ir pasigėrėti. Tarp aukštų kalnų šniokšdamas ir dūsaudamas skuba į plačiąją jūrą net mūsų dainose apdainoutasis Dūnojus. Ties Herkuleso kurortu yra užvis gražiausia Dūnojaus vieta. Čia yra tie garsūs geležiniai vartai, kurie savo įdomybėmis ir grožiu sutraukia ir šiaip nemaža fantastingos gamtos mėgėjų turistų. Dūnojaus krantai apaugę laukinėmis vynuogėmis ir alyvomis, kurios ir orą daro nepaprastai malonų bei lengvą. Vidury upės yra maža, turkų apgyventa sala Ada Kuleb.

Naujos knygos

Valančiaus Raštai su autoriaus paveikslu. Vaikų knygelė, Paaugusių žmonių knygelė, Palangos Juzė, Antano tretininko pasakojimas. Redagavo ir žodynėlį pridėjo J. Balčikonis. Kaunas, „Spindulio" B-vės spaustuvė, 1931. 487 psl. (su žodynėliu), kaina 6 lt.

Šiomis dienomis mūsų knygų šeimynon atėjo p. J. Balčikonio naujai suredaguoti vyskupo M. Valančiaus kai kurie raštai: „Vaikų knygelė", „Paaugusių žmonių knygelė", „Palangos Juzė" ir „Antano tretininko pasakojimas", visi vienon knygon surišti sudarą gražų pasiskaitymų tomą (487 psl.). Kas

LIETUVOS AIDAS

Redakcijos ir administracijos adresas:
Kaunas, Vasario 16 d. g-vė Nr. 2

Telefonai: Vyr. redaktorius ir sekretorius — 26-29 (Vasario 16 d. g. Nr. 2), techn. ir kronikos redaktorius — 20-01 (Miško g. 11, „Spindulio" spaust.), administracijos skelbimų skyr. — 14-14 (Vasario16 d. g. Nr. 2) Ekspedicijos ir prenumeratos—41—49. **Kalbamos valandos:** redakcijos—11—13 val., administracijos — 8—14 val.

Nesunaudotų raštų redakcija nesaugoja.

TAUTIŠKOS MINTIES DIENRAŠTIS

Įsteigtas Vilniuje 1917 metais

ATSKIRAS NUMERIS 30 CENTŲ.

Prenumerata: Lietuvoj metams 50 lt., pusei metų—25 lt., 1 mėn. — 5 lt.; su pristatymu Kaune 1 mėn. — 6 lt., metams — 62 lt.; Vokietijoj, Latvijoj, Estijoj metams — 60 lt., pusei metų — 30 lt., 1 mėn. —6 lt. Kitur užsieniuose met. —100 lt., pus. met.—50 lt., mėnesiui 9 litai. **Skelbimai:** už petito eilutę (arba jos vietą) po teksto — 1 lt., tekste — 1,50 lt., I psl. — 2 lt. Spec. vietos pasirinkimas — 25 % brangiau. Už telefonu perduotų skelbimų tikrumą neatsakoma. Skelbimai priimami diena anksčiau; nekrologai ir užuojautos į I psl. tą pačią dieną lig 10 val. Už skelbimų ir apmokamų pranešimų turinį redakcija neatsako.

Nr. 176 (1254) — **Kaunas, penktadienis, 1931 metai, rugpiūčio 7 d.** — **VI metai**

viai pradėję nykti vokiečių sąskaiton, „Preussische Lehrer-Zeitung“ savo straipsnį baiga tokiu įsidėmėtinu posmu:

„Kad vokiečių Reicho valdžia vokiškumo išlaikymui Klaipėdos krašte rodo žymių interesų, matyt iš to, jog ji stengiasi palaikyti mokytojus abiejose gimnazijose Klaipėdoje ir Šilutėje ir Krašto pradžios ir vidurinėse mokyklose. Lietuvių atlyginimas yra nepaprastai žemas. Reichas pasižadėjo ir sutiko skirtumą tarp algų tenai ir pas mus mokytojams kiekvieną metų ketvirtį išmokėti, kas jau eilė metų ir yra daroma. Kauno valdžia buvo su tuo sutikusi. Paskutiniuoju laiku ji šiuos vokiečių mokėjimus vadina korupcijos pinigais. Ji nori, kad dabar priedą gaunantiems būtų išmokėta tik vienkartinė atlyginimo suma (Abfindungssume) ir kad po to tiems priedams būtų padarytas galas. Tuo būdu Lietuva, žinoma, vokiškos mokyklos ateitį Klaipėdos krašte pasiimtų į savo rankas, nes, pasitraukus dabartiniams, vietas turintiems, kurių žymi dalis turi net vokišką pilietybę, laisvos vietos būtų atiduotos didlietuviškai nusiteikusioms jėgoms. Šiandie dar leidžiama Klaipėdos krašto jaunuomenei studijuoti Vokietijoje ir čia laikyti egzaminus. Bet ir tai gali lengvai pasikeisti. Ateityje, be abejo, nė vienas neklaipėdietis negalės šiame krašte gauti vietos. Tada joks Reicho vokietis mokytojas negalės Klaipėdos krašto mokyklose mokyti ir tuo būdu dirbti vokiškumui. Tačiau, kai vokiškumas nustos mokyklos, tautinė kova tenai bus išspręsta vokiškumo nenaudai“.

Atvirai ir teisingai vokiečių mokytojų organas nupiešia vokiškumo tikslus Klaipėdos krašte. Jis atvirai pasako ir tai, ką paprastai oficialūs Reicho organai neigia, būtent, kad vokiečiai mokytojai Klaipėdos krašte yra specialiai palikti ir gauna iš Reicho tamtikrus pinigus, nekaltų algų išlyginimo pavidalu, kad galėtų čia vokiškumą ne tik palaikyti, bet kad galėtų jį ūgdyti, plėsti. Kokiam tikslui tai daroma, aiškinti nereikia. Taip pat nereikia aiškinti, kad ne tik Lietuvos valdžia ir visuomenė, bet ir gausingi Klaipėdos krašto lietuviai su tokiomis tendencijomis negali sutikti ir yra priversti joms priešintis. Pagaliau tai yra ne tik naturali Lietuvos valstybės ir lietuvių tautos, ypač Lietuvių klaipėdiečių teisė, — tai lietuviams pridera ir pagal tarptautines sutartis, pagal pačią Klaipėdos krašto konvenciją, kuri, kaip žinome, anaiptol nėra lietuviams palanki — greičiau priešinga. Ir mūsų vyriausybė, tvarkydama Klaipėdos krašto reikalus, tegali vaduotis tik sutartimis, tik konvenciją, kurią ji yra sykiu su didžiosiomis valstybėmis pasirašiusi.

Jei kartais dėl šios konvencijos vykdymo kiltų neaiškumų, jei atsirastų reikalo net paties tarptautinio teisingumo teismo atsiklausti, tai čia Lietuvai, mūsų manymu, nėra ko bijoti. Mes turime pagrindo manyti, kad teisė ir teisingumas tarptautiniuose santykiuose vienaip turi būti taikomi tiek didelėms, tiek mažoms valstybėms.

Partijų susiskaldymas Latvijoj eina toliau

Ryga, VIII. 7. Elta. (Mūsų kor.). Per ateinančius seimo rinkimus partinis susiskaldymas, kaip matyti, bus dar didesnis, negu lig šiol. Eilės partijų pasitarimai susijungti per rinkimus, nedavė jokių rezultatų. Į rinkimus eina suskilę ir socialdemokratai, didžiausia latvių partija. Atskilėlių grupei vadovauja Kikuts, kuris išleido savo naują laikraštį, reveliuodamas jame apie socialdemokratų vadus. Rygoj ir Latgalijoj Kikuto grupė turi didelės įtakos. Iš „Socialdemokrato“ straipsnių matyti, kad atsiradusi Kikuto opozicija partijos daugumai labai nemaloni.

Prancūzija prailgina vokiečiams kreditus

Paryžius. VIII. 7. Elta. Pranešama, kad Prancūzijos bankai principe sutiko prolonguoti Vokietijai 6 mėnesiams trumpalaikius kreditus. Formalus nutarimas būsiąs padarytas penktadienį; galutinai susitarus Prancūzijos banko ir Vokietijos banko atstovams.

Sulaikyti prasikaltėliai, išdraskę žydų kapines

Klaipėda. VIII. 7. Elta. Vakar sulaikyti 4 jauni vyrai, 18 — 21 metų amžiaus, išdraskę žydų kapines Klaipėdoj.

Po įvykio žydų kapinėse visuomenės tarpe vienintelis įtarimas krito ant patamsėj trukšmaujančių hitlerininkų. Taip manė ir vietos laikraščiai. Ar suimtieji turi ką nors bendro su hitlerininkais, sunku pasakyti. Viena, kas svarbu, kad jie viešai nepriklausė jokiai organizacijai. Tardymas dar nebaigtas, bet tardytojui sunku išaiškinti, ar čia provokacija, nes kaikam rūpi gerus lietuvių ir žydų santykius išardyti. Suimtieji netrukus bus perduoti teismui.

Lietuvos teniso pirmenybės

Vakar 18 val. Kauno teniso klubo aikštėse prasidėjo Lietuvos teniso pirmenbės. Jose dalyvauja dvidešimts keturi vyrai ir penkios moterys. Vakar susitiko Klaipėdos sporto sąjungos, akademinio klubo ir „Spartos“ atstovai. Vyrai pavieniui vakar susitiko: Galvydis — Racevičius 4:6, 6:1, 9:7; Jakutis — Žolys 6:1, 6:0; S. Gaigalis — Stonys 6:3, 6:0; Matulaitis — A. Gaigalis 8:6, 0:6, 6:2; Mašanauskas — Blinstrubas 6:3, 6:4; Jančauskas — Salkas 6:2, 6:2; Varnas — Mey 6:4, 8:6.

Vyrų poromis susitiko: Malko Racevičius — S. Gaigalis, A. Gaigalis 4:6, 9:7 ir 6:4.

Amy Johnson atskrido į Tokio

Tokio VIII 6 Elta. Anglų lakūnė Amy Pohnson su mechaniku Humpreys atsikrido į Tokio. Čia ją sutiko didelė žmonių minia ir sukėlė jai triukšmingas ovacijas.

Gyvulininkystės problema Rusijoj

Maskva VIII 6 Elta. „Tass“ praneša, kad iki šių metų Sovietų vyriausybė daugiausia dėmesio kreipė žemės ūkio srity į javų klausimą. Sutvarkius kolektyvizacijos keliu javų ūkį, dabar vyriausybė visą savo dėmesį atkreipė į gyvulininkystės problemą. Šioj srity taikomi didelių sovchozų ir kolchozų metodai su moderniškais techniškais įrengimais.

Sulaikytas Stikys

Ryga, VIII. 7. Elta. (Mūsų kor.). Sovietų pasieny latvių sargybiniai sulaikė pabėgusį iš Lietuvos kalinį Stikį. Jis už dezertyravimą ir valstybės pinigų pasisavinimą buvo nuteistas 10 metų sunkiųjų darbų kalėjimo ir pusę bausmės jau buvo atlikęs.

Naujas nusižudymo būdas

Stokholmas, VIII. 7. Elta. Šiaurės Švedijoj viena pora surado naują būdą nusižudyti. Įsimylėjusieji paėmė už galų į burną dinamito šovinį ir jį uždegė. Savižudžiai paliktame laiške prašo palaidoti juos viename karste.

Prancūzijoj audra

Paryžius, VIII. 7. Elta. Rugpiūčio 6 d. Orleano apylinkėse siautė baisi audra, kuri sunaikino pasėlius ir nutraukė toj srity visus telefono ir telegrafo laidus. Per audrą 200 metrų vielos apsisuko aplink traukinio garvežį, kuris buvo priverstas sustoti.

Palestinoj atmosfera sušvelnėjo

Jeruzalė VIII 7 Elta. Vyriausybei padarius griežtų žygių neramumams kelią užkirsti, įtempta atmosfera Palestinoj kiek sušvelnėjo. Tačiau santykiai tarp arabų ir žydų vis dar įtempti.

Naujas skridimo rekordas

Londonas. VIII. 7. Elta. Australijos lakūnas Mollisonas, kuris pasiryžo sumušti Australijos Anglijos skridimo rekordą, ketvirtadienį šį savo pasiryžimą įvykdė, atlikęs kelionę iš Australijos į Angliją per 8 dienas, 14 val. 25 min. ir nusileisdamas Croydono aerodrome. Jis sumušė pirmykštį Scotto rekordą viena diena, 23 valandomis.

Oras

Temperatūra dar žymiai nepakitės. Daugiausia debesuota, tarpais lietus, vietomis su perkūnija. Vidutiniai pietų vėjai.

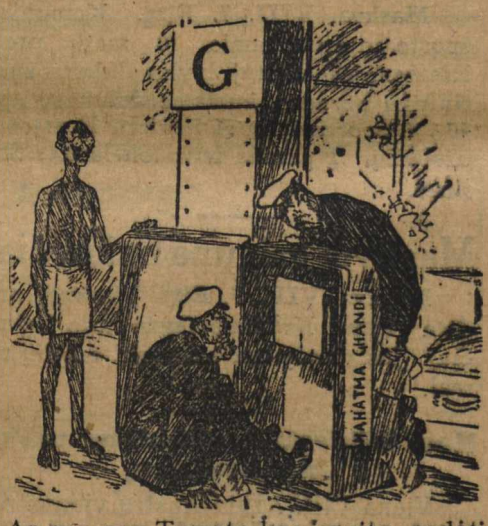

„Ar yra pas Tamstą kas muitu apdėti, Mr. Gandhi?

Rumunijoj

(Tęsinys).

Iš Bukarešto į Juodosios jūros pakrašty esantį Konstancos miestą kelionė traukiniu trunka keturias valandas. Konstanca turi apie 30.000 gyventojų. 1878 m., kai Dobrudžos provincija iš turkų rankų perėjo į rumunų, Konstanca buvo tik visai nedidelis turkų apgyventas miestelis. Dabar Konstanca yra vienas iš svarbiausiųjų Rumunijos uostų, per kurį eina beveik visas javų derlius į užsienius. Prie uosto yra didžiulis elevatorius, kuriame gali tilpti apie 60.000 tonų javų.

Miesto centre yra Ovidijaus aikštė su šio didžiojo romėnų rašytojo paminklu. Ovidijus, mat, savo laiku buvo ištremtas į šiaurės koloniją Tomis, kuri buvo dabartinės Konstancos vietoje. Savo eilėse jis apdainavo šį kraštą, piešdamas jį ypač dėl savo klimato nepalankų gyventi. Bet mums, lietuviams, Dobrudža yra saulės kraštas, su mėlynos spalvos jūra, stepėmis ir kitokiais pas mus nesamai įdomumais.

Konstanca yra taip pat didelis kurortas. Tiesa, pačiame mieste pliažas yra blogas, bet užtat jis puikus yra netoli miesto, vadinamas Mamaia, į kur iš Konstancos labai dažnai eina traukiniai. Čia yra didelis kazino ir visi kiti kurorto atrakcionai. Iš Konstancos automobiliu važiavome į pietinę Dobrudžios dalį. Kelionė parodė mums nepaprastą Dobrudžos gyventojų mišrumą. Pasirodo, kad čia gyvena rumunai, bulgarai, turkai, totoriai, vokiečiai, rusų sentikiai, graikai ir armėnai. Dobrudža yra didelė lyguma — agrikultūros reikalams naudojami stepai. Pakeliui marguliuoja jau bepradedančių nokti kviečių, miežių ir kukurūzų laukai; vietomis vynuogynai, arbūzų, tabako, saulėgrįžių, pupelių ir kitų naudingų augalų plantacijos. Miškų Dobrudžoje visai nėra. Tik pietuose ir apie Karaomes miestelį, kur yra tyčia pasodinto miško. Jis pasodintas tam, kad sumažintų didelius druskos kiekius dirvoje.

Coasta di argint.

(sidabro pakraščiu) vadina rumunai pietinį savo krašto pakraštį nuo Bulgarijos sienos iki Capul Caliacra. Aukštas, baltas kreidos krantas, mėlyna jūra, turkų apgyventi miesteliai duoda ir šiam Rumunijos kampeliui gražų ir įdomų vaizdą. Didžiausias šio kampelio miestas yra Balcic, kuriame taip pat yra įrengtas geras ir komfortingas kurortas. Šiame mieste Rumunijos karalienė Marija turi nedidelią prieš kelerius metus pastatytą turkų stiliaus vilą. Karalienė priėmė augalų geografų ekskursijos dalyvius ir papasakojo trupą šios vilos istoriją. Dar seniau ji nupirko čia seną turkišką malūną. Aplinkui malūną nebuvę nė jokio trobesio. Jos įsakymu aplink šį malūną buvę pastatyti tik turkų stiliaus namai, kartu ir jos vila. Ir iš tikrųjų šiame miestelyje jautiesi visai beveik kaip Turkijoj. Sodai yra terasose, kurios eina iki pačios jūros. Aplink karalienės vilą visur yra fontanai, dirbtiniai kriokliai, daugybė gėlių. Karalienė pasirodo esanti didelė sodų mėgėja ir jie susodinti jos nurodymais. Karalienė Marija yra kartu ir didelė meno mėgėja. Vilos viduje yra įvairių retų ir įvairiuose kraštuose supirktų meno kūrinių. Ypač gražios jos kilimų, gobelenų ir didžiul. senų ikonų kolekcijos. Prie vilos ne per toliausia yra nauja graži Bizantijos stiliaus bažnyčia, pastatyta neseniausia mirusio karaliaus Ferdinando atminimui. Turkiško stiliaus karalienės rezidencija labai gražioj aplinkoj sudaro labai įspūdingą vaizdą. Ir iš viso, be galo įdomi toji Dobrudžos dalis. Baleic ir Bažaižico miesteliai yra visai rytų charakterio ir juose gyevna daugiausia turkai. Jie čia dar taip pat nešioja raudonus feskus, o moters — juodus galvų gobtuvus. Gražūs yra ir minaretai, iš kurių mulos kviečia pamaldžiuosius Islamo religijos sekėjus garbinti Visagalę Būtybę. Gatvėse ten visas gyvenimas. Čia yra ir kavinės, kuriose nuo ryto iki vakaro sėdi turkai, čia ir gražių turkiškų kilimų dirbtuvės. Ypač čia gražiai įrengti šuliniai, iš kurių kas rytą grakščios turkės neša vandenį. Ypatingą įspūdį čia mums paliko sekmadienį atvykę laikinai į Balčico miestelį makedonai, emigrantai iš Bulgarijos. Tatai yra senų ir savo laiku garsių makedonų ainiai. Jie visi dėvi labai savotiškai gražius savo tautiškus rūbus. Galvą papuošti jie vartoja sidabranes monetas...

Čia pastebėsime, kad Dobrudžos keliai yra baisiai prasti. Jei Lietuvos plentai, lyginant juos su Prancūzijos arba Anglijos plentais, yra II ar III rūšies, tai, sulyginus mūsiškius su Rumunijos plentais, jie bus dar geresni negu pirmos rūšies. Mes važiavome daugiausia laukų keliais, plentais važiuoti yra daug blogiau negu šiais keliais, nes jų ten nesistengiama remontuoti. Valdžios organai labai stengėsi mūsų kelionę palengvinti ir paįvairinti. Visur iš užsienių suvažiavusius mokslininkus sutiko vietos administracija, kaip galėjo, taip priėmė, nes valdžia jokių lėšų sutikti ar primti dėl ekonominio skurdo nebuvo paskyrusi.

Gyvačių sala.

Rumunų karo laivas mus atvežė į 30 mylių atstu nuo Dunajo uosto esančią nedidelę, vieno kadr. kilometro ploto salelę Juodojoje jūroje. Dėl didelio ten esančių juodų ir didžiulių gyvačių kiekio ši sala vadinama jų karalija. Gyvatės čia esti tarp akmenų, prie jūros pakraščio. Šioje saloje yra reta augmenija. Didžiausi debesiai paukščių taip pat turi čia savo priegaudą. Apsaugoti laivus nuo povandeninių uolų yra pastatytas didelis švyturys. Ši gyvučių sala yra vieninteli visoje Judojoje jūroje. Senovėje šioje saloje buvusi graikų šventovė. Čia, sakoma, esąs palaidotas per Trojos karą žuvęs mitinis graikų herojus Archilejas.

Iš čia mes išvykome į

Berlynas ir Roma

Šiandie rytą Romon iškilmingai atvažiavo vokiečių Reicho kancleris arba ministeris pirm. Brüning ir užsienių reikalų ministeris Curtius. Vokiečių svečius italai sutiko labai iškilmingai, iškilmingiau negu anglai ir prancūzai tuos pačius Reicho valstybės vyrus buvo sutikę. Į pasienį Brennero stotin Berlyno svečiams buvo pasiųsti du salonvagonai. Ir Romoje vokiečius italai sutiko šilčiau, iškilmingiau. Be to, visa viešėjimo programa Romoje atrodo kiek iškilmingesnė, draugiškesnė. Nors ir iš itališkojo Chequers'o jokių netikėtumų nelaukiama, tačiau mums rodosi, kad susitikimas Romoje vokiečių - italų santykiams turės daug reikšmės. Vokiečių ir ypač italų politikos tikslai tarptautinėje arenoje rodo tendencijų susitikti. Todėl ir Brüningo vizitas Mussoliniui gali daug dalykų italų - vokiečių santykiuose išaiškinti.

Jau iš senesnių laikų yra žinoma Mussolini politikos linija Europoje. Fašistinė italų vyriausybė jau keletas metų kaip gana palankiom akim žiūri į Berlyną. Ši italų politikos tendencija pasirodo ryškesnė tais momentais, kada tarp Italijos ir Prancūzijos iškyla nesusipratimų arba net atvirų kivirčų. Tą visi pastebėjo pereitos žiemos gale, kada italams niekaip nesisekė susitarti su prancūzais dėl karo laivynų.

Prancūzų politikai, paklausti dėl santykių su Italija, kada tie santykiai kiek paaštrėja, mėgsta trumpai atsakyti, jog tai tik jaunesniosios sesers ginčas su vyresniąja, jog jis tegalįs būti laikino pobūdžio. Kilus rimtam reikalui abi lotyniškosios seserys visada susitarsiančios. Iš to aišku, kad prancūzai su italai pyktis nenori. Ir nėra ko prancūzams ant italų pykti, nėra ko italams pavydėti. Juk šiandie Prancūzija yra galinga ne tik Europos kontinente, — tai galinga pasaulinė imperija greta Jungtinių Amerikos Valstybių ir Didžiosios Britanijos. Prancūzijos ateitis, kaip patys prancūzai prisipažįsta, gal būt, daugiau glūdi jų kolonijose, negu metropolijoj.

Europos kontinente Italija per paskutinius metus beveik susilygino su Prancūzija, bent gyventojų skaičiumi. Tačiau kolonijų atžvilgiu ir ateities ekspansijos perspektyvų atžvilgiu Italija yra labai nuskriausta. Šioje srityje jos likimas labai panašus Vokietijos likimui. Sakoma, bendri vargai ir bendros nelaimės žmones suartina. Šį gyvenimo dėsnį galima prisiminti kalbant apie vokiečių italų santykių psichologinę bazę. Bet čia dar iškyla kitas labai svarbus momentas, — tai Jugoslavijos vaidmuo. Jugoslavijos santykiai su Italija yra daugiau negu šalti. Tuo tarpu Jugoslavija yra mažosios Antantos narys ir, be to, geruose santykiuose su Prancūzija. Tuo būdu, atrodytų, jog dabartinėje Europos politinėje konsteliacijoje Italijai susidraugauti su Vokietija yra geras pagrindas. Tačiau yra viena didelė kliūtis. Tai Austrijos likimas.

Italija su Vokietija bendrų ribų neturi. Abu kraštai nelabai susiduria ir tarptautinių rinkų konkurencijoje. Tačiau Italija yra paveldėjusi buvusios Austrijos žemių. Kai kuriose paveldėtose žemėse vokiškas elementas ir dabar tebėra gyvas, judrus. Tuo tarpu Austrija, vokiška Austrija, turi pagrindo norėti susijungti su Vokietija. Jei tas vadinamas „Anschluss" įvyktų, tuojau tarp Italijos ir Vokietijos atsirastų bendra riba. Be to, Vokietija pasidarytų žymiai stipresnė ir galėtų kelti vokiškos irridentos klausimą Italijoje. Mes gerai suprantame griežtą Scialojos kalbą tarptautiniame Hagos teisme, kada buvo svarstoma vokiečių austrų muitų unijos klausimas.

Tačiau, palikus nuošaliai Austrijos klausimą, yra pagrindo tvirtinti, kad italai nori artimesnių santykių su vokiečiais. Vokiečiai taip pat negali pasigirti turį draugų. Todėl jiems geri artimesni santykiai su Italais taip pat labai svarbūs. Todėl ir itališkas Chequers'as, be abejo, turės draugiškesnių ir širdingesnių bruožų. Tačiau nei viena, nei antra pusė iš jo ypatingų vaisių ir greitų rezultatų nelaukia. Mat, angliško ir vokiško Chequers'o pavyzdžiai visiems parodė, jog vyriausybių pirmininkų vizitai turi daugiau kurtuazijos pobūdžio. Žinoma, niekas neneigia, kad kurtuazija ir gera diplomatija tarptautiniuose santykiuose labai daug sveria.

Brüningo kelionių proga norėtume pažymėti vieną charakteringą dalyką. Mes esame įsitikinę, jog Brüningo kelionės dabartiniu metu tik todėl yra galimos, kad vokiečių Reichstagas yra savo ilgose priverstinėse atostogose. Jei Reichstagas posėdžiautų, tai nėra jokio abejojimo, kad visa eilė demagogų iš pozicijos partijų prikalbėtų apie tas keliones visokių niekų, kas neigiamai atsilieptų ne tik krašto viduje, bet ir tuose kraštuose, į kuriuos vyriausybės galva vyksta. Tai neišvengiamai sudarytų didelių sunkumų ir pačių vizitų reikšmę dar žymiai sumažintų.

Ką rašo kiti laikraščiai

„Lietuvos Žinios" labai pasipiktinusios, kad buvęs rusiškas „soboras", dabartinė Kauno įgulos bažnyčia, nutarta remontuoti. Valstiečių liaudininkų oficiozas norėtų, kad šie maldos namai būtų visai išgriauti, nes jie esą vergijos laikų paminklas. Soboras esąs nepateisinamas ne tik kaip rusų laikų paminklas, — jis nepateisinamas ir meno atžvilgiu, gadinąs miesto centrą ir slegiąs Laisvės alėją. Todėl neremontuoti, bet nugriauti reikią šį soborą.

Mes šiuo atžvilgiu esame visai priešingos nuomonės. Jei vandalų negyrė niekas senesniais laikais, tai ir dabartiniais laikais joks vandalizmas nėra pateisinamas. Tiesa, Kauno soboras buvo rusų pastatytas pravoslavijos tikslams. Bet dabar jis tiems tikslams nebetarnauja. Jo nugriovimas jokiu būdu iš mūsų istorijos neišbrauks rusų priespaudos laikų. Pagaliau, paminklas, koks jis bebūtų, vistiek lieka paminklu. Jei soboras mums primena ir nemalonią praeitį, tai jis primena tikrai buvusį dalyką ir kiekvieną paakina, kad savo krašto laisvę gerbtų, kad sulig savo išgalėmis stengtųsi neprileisti prie panašaus istorijos pasikartojimo. Mums atrodo, kad griauti tik tada apsimoka, kada nugriauto daikto vieton daug geresnis ir vertingesnis dalykas pastatomas.

„Rytas" savo paskutiniuose numeriuose labai smarkiai kovoja prieš fašizmą. Talkon jis dažnai kviečiasi p. J. Gobį, dar prieš trejetą mėnesių gerai žinomą kaipo labai karštą „fašistą" ir beveik vienintelį p. Voldemaro genijaus garbintoją. Dabar „Rytas" visur mato fašizmą ir iš jo visokias einančias nelaimes. Jis net pradėjo fašizmą drąsiai šmeižti, sakydamas, kad fašistai bombomis norėję Šv. Petro baziliką susprogdinti. Mes manome, kad taip rašyti „Rytas" neturi jokio pagrindo. Todėl jis tik be reikalo fašizmą šmeižia ir juodina. Norėtume paklausti, kuo fašistai nusidėjo mūsų krikščionims demokratams ir kodėl visai neseniai buvęs Lietuvoje žinomas didžiausias krikščionių demokratų priešas ir fašizmo garbintojas p. Gobis dabar jų organe tą patį fašizmą taip niekina?...

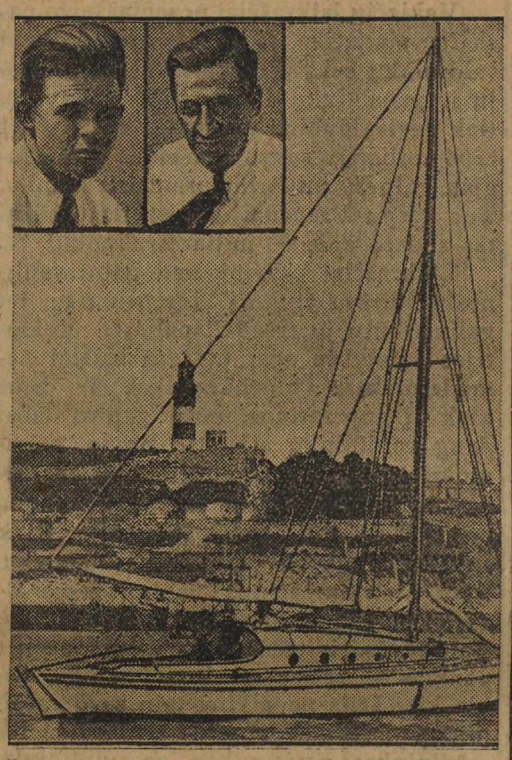

Šiame buriniame laivelyje estas **Ahto Walter** (kairėj) ir anglas **Barber** (dešinėj) per 29 dienas perplaukė Atlantą.

Autobusas susidūrė su traukiniu

Sidney VIII 6 Elta. Rytų Australijoj autobusas su mokyklinio amžiaus vaikų ekskursija susidūrė su traukiniu. Penki vaikai užmušti ir 12 sužeista.

Rugpiūčio 10 d. Vokietijoj pradės veikti taupomosios kasos

Berlynas VIII 6 Elta. Laikraščiai praneša, kad nuo rugpiūčio 10 d. Vokietijoj taupomosios kasos pradės normaliai veikti. Prieš tai laukiama dar atitinkamo vyriausybės „bėdos dekreto".

Jungtinių Valstybių laivyno statybos programa

Now Yorkas VIII 6 Elta. Jungtinių Valstybių 1933 m. laivyno statybos programoj numatoma pastatyti du laivus lėktuvnešius, 6 povandeninius laivus, vieną 10.000 tonų kreiserį su aikštele lėktuvams, vieną 10.000 tonų kreiserį su 6 colių patrankomis ir vieną laivą naikintoją. Šios laivyno programos įgyvendymas kaštuos apie 130 mil. dolerių. Prezidentas Hooveris turės tą programą patvirtinti.

Tarptautinė profesinių susirgimų komisija

Ženeva VIII 6 Elta. Ženevoj susirinko konferencijai tarptautinė profesinių susirgimų komisija. Komisijos tikslas parengti 1935 m. Briusely šaukiamą tarptautinį kongresą.

Dunajaus uostoto apylinkės.

šiaurinėje Dobrudžos dalyje. Vėl didžiuliais retai kur apsėtais kukurūzų laukais, vėl tokie patys savotiški rumunų, bulgarų ir turkų kaimai. Tačiau šioje srityje jau kur kas dažniau sutinkami rusų sentikiai, kurie gyvena dideliuose kaimuose. Sustojome didžiausiame žuvininkystės centre, Jurilofkos kaime. Pačiame kaime gyvena apie 700 šeimynų. Jo gatvės yra tiesios, su rusiško tipo vartais ir tvoromis. Namai pastatyti iš molio ir baltai nudažyti — toki, kaip ir visur kitur Rumunijoj, su dideliais balkonais. Prie kaimo yra Razalmo ežeras, kuris kanalu yra sujungtas su jūra. Pats ežeras yra gana didelis ir labai žuvingas. Kas metai jame yra sugaunama apie 3 milionai kilogr. žuvų.

Iš Jurilofkos blogais keliais ir plentais per apaugusius miškais Babadago kalnus atvykome į Tulceą apskrities miestą. Mahometonų minaretai duoda ir šiam miestui rytų charakterį. Čia ilgai nepabuvoję vėl išvykome toliau į Suliną. Ir šis kraštas yra didžiulė lyguma. Nedidelis Sulinos miestelis pastatytas tarp pelkių yra Galaco uosto avanpostas. Aplinkui miestelį didžiausi ruduoją nendrynai, tartum plaukiojančios salos yra maloni moskitų priegauda. Bijodami užsikrėsti maliarija (o ji šiose apylinkėse yra visai gerai įsitaisiusi), mes išvykome toliau tęsti savo numatytą kelionės programą.

Stella

Karštis

Karšta, sako diplomatas,
Konjunktūrą įžiūrėjęs;
Silpna, suokia demokratas,
Seimo viltį palydėjęs.
Bankuos ūpas aukščiau nulio.
Youngo planas kalnu guli
Vargšą vokietį prislėgęs,
Kurs tik blaškosi bejėgis,
Liūdnas ašaromis šlaksto
Moratoriumo lakštą.
Labai karšta Barcelonoj,
Londone, Paryžiuj, Romoj,
Ir kas bent kiek nusimano,
Svarsto laipsnius Vatikano.
Jei taip karšta aukštiems ponams
Briuningams tai Hendersonams,
Tai ir mums, kilnūs piliečiai,
Ir kauniškiai ir kaimiečiai,
Kaipgi šalta gali būti
Tokią gražią rugiapiūtę!
O dėl tokio saulės karščio
Klubuos prašo šaltų barščių,
Ar jis storas ar jis plonas,
Meta kunigas sutoną,
Bernas kelnes, kerdžius skrandą,
O madam boa nuo sprando.
Nuo saulutės margas svietas
Ieškosi vėsesnės vietos
Ir visi visi tik skuba,
Kas į sodą kas į klubą.
Vienas oranžadą maukia,
Antras prakaitėlį braukia,
Trečias Marei spaudžia ranką...
Pirklys skubina į banką,
Šoferis tik į garažą,
O nudistas šliaužo pliažą.
Mano dėdė guli krūmuos,
Pūsdamas cigaro dūmus,
Ir atkišęs storą pėdą
Sako: „Stella, kaip ne gėda!
Pas tave paskudnas noras
Užgaulioti žmones dorus..."
Aš jam: „Dėde, įkvėpimas
Pas mane satyrai imas..."
„Štil! Man kojas pakasyk.
Tik abi, abi iš syk..."
Arba. Guli, štai, gražutė.
(Ji vadinasi Onutė)
Akys mėlynos... liemuo...
Ak, širdužė ne akmuo!
Nors galva jau ima plikti,
Aš ir jai stengiuos įtikti.
Tai užklok ją, tai nudenk,
Tai šakas arčiau prilenk;
Nešk jai selterio, sitro,
Apelsinų, šio bei to,
O kuri daugiau išmano,
Reikalauja net šampano!
Bet šampano žurnalistas
Nė sapnuoti nū nedrįsta.
O nuo šito, ponai, karščio
Nepakanka šaltų barščių,
Nei gražaus „atsiprašau".
Aš pakaušį pakasau;
Nuo kaktos nubraukęs rasą,
Skubinu į „Aido" kasą...
Juk ir aš, jūs mano uogos,
Su širdim ir dūšia žmogus.

„Maisto" veikimas per šių metų liepos mėnesį

„Maistas" per šių metų liepos mėn. sunaudojo: kiaulių 41.008, galvijų — 1.350, veršių ir avių — 2.168.

Iš sunaudotų gyvulių užsienin išgabenta: bekono 1.811.520 kg., gyvų kiaulių — 3.110, lydytų taukų — 100.000 kg., kepenų 20.000 kg., gyvų galvijų — 108, rūkytų lašinių — 2.660 kg. Išgabentų produktų ir gyvulių vertė siekia 4.640.000 litų.

Kiaulių statymas į skerdyklas mėnesio pradžioje ėjo kiek lėčiau, tačiau į pabaigą mėn. žymiai padidėjo. Pristatomos kiaulės daugiausia bekoninio tipo ir bemaž visos paskerdžiamos bekonui. Eksportinių galvijų dėl žemų kainų pasiūlymas buvo nedidelis, eksportuota nedaug. Bekono kainos šiame mėnesy prieš birželio mėn. kainas, žymiai pasitaisė. Paskutinę savaitę mūsų bekonas buvo parduodamas keliais punktais aukščiau už lenkų bekoną. Gyvos kiaulės parduotos Prancūzijon, kainos gautos neaukštos. Taukai ir kepenos parduotos Vokietijon, o rūkyti lašiniai — Šveicarijon.

XII-ji Reichenbergo Mugė

1931 m. nuo rugpiūčio 15 lig 21 d.
Informacijos: Messeamt Reichenberg, Čekoslovakija

4950 2

LIETUVOS AIDAS

Redakcijos ir administracijos adresas:
Kaunas, Vasario 16 d. g-vė Nr. 2

Telefonai: Vyr. redaktorius ir sekretorius — 26-29 (Vasario 16 d. g. Nr. 2), techn. ir kronikos redaktorius — 20-01 (Miško g. 11, „Spindulio" spaust.), administracijos skelbimų skyr. — 14-14 (Vasario16 d. g. Nr. 2) Ekspedicijos ir prenumeratos—41—49. Kalbamos valandos: redakcijos—11—13 val., administracijos — 8—14 val.

Nesunaudotų raštų redakcija nesaugoja.

TAUTIŠKOS MINTIES DIENRAŠTIS

Įsteigtas Vilniuje 1917 metais

ATSKIRAS NUMERIS 30 CENTŲ.

Prenumerata: Lietuvoj metams 50 lt., pusei metų—25 lt., 1 mėn. — 5 lt.; su pristatymu Kaune 1 mėn. — 6 lt., metams — 62 lt.; Vokietijoj, Latvijoj, Estijoj metams — 60 lt., pusei metų — 30 lt., 1 mėn. —6 lt. Kitur užsieniuose met. —100 lt., pus. met.—50 lt., mėnesiui 9 litai. **Skelbimai:** už petito eilutę (arba jos vietą) po teksto — 1 lt., tekste — 1,50 lt., I psl. — 2 lt. Spec. vietos pasirinkimas — 25 % brangiau. Už telefonu perduotų skelbimų tikrumą neatsakoma. Skelbimai priimami diena anksčiau; nekrologai ir užuojautos į I psl. tą pačią dieną lig 10 val. Už skelbimų ir apmokamų pranešimų turinį redakcija neatsako.

Nr. 186 (1264) — **Kaunas, ketvirtadienis, 1931 metai, rugpiūčio 20 d.** — **VI metai**

Locarno sutartis turėjo pradėti vokiečių prancūzų santykiuose naują erą ir tai ilgiems metams. Tiesa, ši sutartis turėjo didelės reikšmės, kurios ir šiandien dar nėra nustojusi. Tačiau gyvenimas parodė, kad ši graži sutartis anaiptol neįstatė vokiečių prancūzų santykių į tikro draugiškumo vėžes. Vakaruose vokiečiai pasijuto esą laisvesni, galį daugiau dėmesio kreipti rytams. Bet dėl vokiečių politikos aspiracijų rytuose prancūzai pasirodė anaiptol neabejingi. Kada vokiečiai savo politiką ėmė perdaug savarankiškai vesti, kada jie, kitų nepasiklausę, apnorėjo nors ir palaipsniui mažą Austriją primušti prie didelio Reicho, prancūzai ir artimieji jų sąjungininkai tuojau parodė, kad be jų pritarimo vokiečiai to negali daryti. Ir patys vokiečiai pajuto, kad tarptautinėje arenoje jų rankos dar gerokai suvaržytos, kad dėl kiekvieno rimtesnio savo politikos žingsnio jie bent tylomis turi gauti prancūzų pritarimą. Ir čia kilo vokiečių tarpe mintis vėl pabandyti su prancūzais eiti į artimesnius santykius, pabandyti pirmiau vadintą „Erbfeind'ą" padaryti savo draugu. Tokią politiką pradėjo vesti Reicho kancleris, Brüningas, žinoma, turėdamas atitinkamų sluoksnių pritarimo.

Vokiečiai gerai žino, kad Prancūzija savo dabartine situacija yra visai patenkinta. Todėl ji visai nuoširdžiai nori taikos ir tų vaisių, kuriuos taikos sutartys yra pažadėjusios. Prancūzijoj yra jau nemaža žmonių, kurie taikos garantiją mato geruose santykiuose su Vokietija. Kairieji vokiečių elementai iš savo pusės irgi nieko prieš gerus santykius su prancūzais neturi, ypač dabar, kada Prancūzija Vokietijai galėtų daug kuo padėti. Todėl buvo galimas Brüningo lankymasis Paryžiuje, todėl rugsėjo mėnesio gale ar spalių pradžioje prancūzai laukiami Berlyne. Kol kas Laval jau nuoširdžiai pasikalbėjo telefonu iš Paryžiaus su Brüningu, esančiu Berlyne. Abiejų kraštų rimtoje politinėje spaudoje eina opinijos paruošimo darbas. Jo tikslas — kad Berlyne, atvykus Lavaliui, būtų pasiekta daug ir teigiamų vaisių abiejų kraštų susiartinimui.

Mes neabejojame, kad vokiečių prancūzų santykiuose dar daug kas gali gerojon pusėn pasikeisti, kad abiejų kraštų politikų paruošiamasis darbas iki Berlyno susitikimo ne vieną klausimą išaiškins ir atmosferą prablaivins. Nors mes absoliučiai nesame priešingi prancūzų vokiečių draugiškumui ir susitarimui, tačiau to draugiškumo perspektyvos mums vis dėlto atrodo gana neaiškios ir tamsios. Reikia niekada neužmiršti, kad prancūzams Versalio sutartis ir kitos vėliau iš jos išėjusios, pavyzdžiui, Youngo planas, yra šventi neliečiami dalykai. Ne paslaptis, kad visi vokiečių užsienio politikos tikslai į Versalio sutartį atsimuša. Todėl kiekvieno vokiečio politiko nuolatinė mintis, nuolatinė svajonė, nors takto sumetimais ji ir būtų paslėpta, visada sukasi apie tai, kaip likviduoti tą varžančią sutartį. Mes neabejojame, kad prancūzams visi vokiečių politikos tikslai yra žinomi ir aiškūs. Todėl didelių perspektyvų su vokiečiais draugiškai susiderėti nėra. Tą jaučia ir patys vokiečiai. Greičiausiai, tais sumetimais vokiečiai kalba ne tiek apie tiesioginį susitarimą su prancūzais, kiek apie tam tikrą „antantą" tarp didžiųjų valstybių, būtent: Vokietija, Prancūzija, Didžioji Britanija, Italija ir Rusija. Nėra abejojimo, kad toks politikos metodas vokiečiams naudingas. Tačiau prancūzai jį vertina kiek skeptiškai.

Hooverio moratoriumas bus pratęstas dar vieneriems met.

New Yorkas VIII 20 Elta. Rugpiūčio 20 d. New Yorko bankininkai susirinko Federal Reserve banke bendram posėdžiui. To posėdžio tikslas yra aptarti Bazelio bankininkų konferencijos priimtą Laytono pranešimą.

Laikraščių žiniomis iš Vašingtono, Jungtinių Valstybių vyriausybės sferose šis momentas laikomas labai nepalankus skolų revizijai. Vidaus sunkumai, ypatingai nedarbas ir faktas, kad kongresas lig šiol Hooverio moratoriumo neratifikavo, suriša vyriausybei rankas. Pasak laikraščių, vyriausybės sferose kyląs sumanymas pratęsti dar vieneriems metams Hooverio skolų moratoriumą. Iš kitos pusės, čia nurodoma, kad Bazelio bankininkų komisijos pirmininkas Wiggin neturėjo oficialių įgaliojimų. Finansų viceministeris Castle pareiškė kad jis visai nereikalausiąs oficialaus Laytono pranešimo teksto.

Tų pačių laikraščių žiniomis, Amerikos senatorius Borath principe sutinka priimti Wiggino komisijos pasiūlymus, tačiau, jo nuomone, karo skolos galesiančios būti anuliuotos tik tada, kai Europa bus ekonomiškai ir politiškai rekonstruota, t. y., kai bus peržiūrėtos taikos sutartys ir pravestas nusiginklavimas. Tačiau dabartiniu momentu Europoj negali būti nė kalbos apie skolų reviziją.

Tautų Sąjungos bendradarbiai p. Nisot (kairėje) ir p. Roddolo (dešinėje) su užs. reik. ministeriu dr. Zauniumi (vidury) po medžioklės prie Žuvintų ežero.

Prancūzų spauda apie Bazelio bankininkų konferenciją

Paryžius. VIII. 20 Elta. Prancūzų spauda kol kas gan rezervuotai komentuoja Bazelio bankininkų komisijos pranešimą, kadangi Paryžiaus laikraščių dėmesys yra šiuo momentų daugiau nukreiptas į anglų vyriausybės taupymo programą.

„Matin" rašo, kad Bazelio komisijos pranešimo esanti svarbesnė ta dalis, kur konstatuojama Vokietijos ir pasaulio finansinė padėtis, negu to pranešimo pasiūlymai. Tie pasiūlymai jau buvę iš anksto numatomi, o konstatavimai įdomūs tuo, kad jais apibūdinama dabartinė padėtis ir nustatoma atsakomybė už ją. Iš tų konstatavimų aiškėja, kad vokiečių bankininkai be perstojimo skolino pinigų, o užsienių bankininkai, nesirūpindami dėl savo kreditų aukštumo, neša didžiausią atsakomybės dalį dabar susidariusioj tragiškoj padėty. Šie konstatavimai, „Matin" nuomone, turi būti pamoka ateičiai.

„Journal des Debats", „Excelsior" ir kt. griežtai protestuoja prieš Bazelio pranešimo užsiminimus apie reparacijų mokesčių reviziją. Laikraščių nuomone, būtų labai neteisinga paaukoti sankcionuotus reparacijų mokesčius Vokietijos prekybos skoloms, kurios prarijo beveik visus anglų ir Amerikos bankų kapitalus Be to, būtų neišmintinga padėti Vokietijos pramonei, paliuosuojant ją nuo visų pasyvų. Tai pragaištingai atsilieptų kitų kraštų produkcijai, o Vokietijai patikrintų netolimoj ateity ekonominę hegemoniją. Laikraščiai priduria, kad Vokietija jau dabar pastatė pasaulio ūkį į blogą padėtį ir kad visų karo skolų ir reparacijų mokesčių nubraukimas būtų pati blogiausia avantiūra.

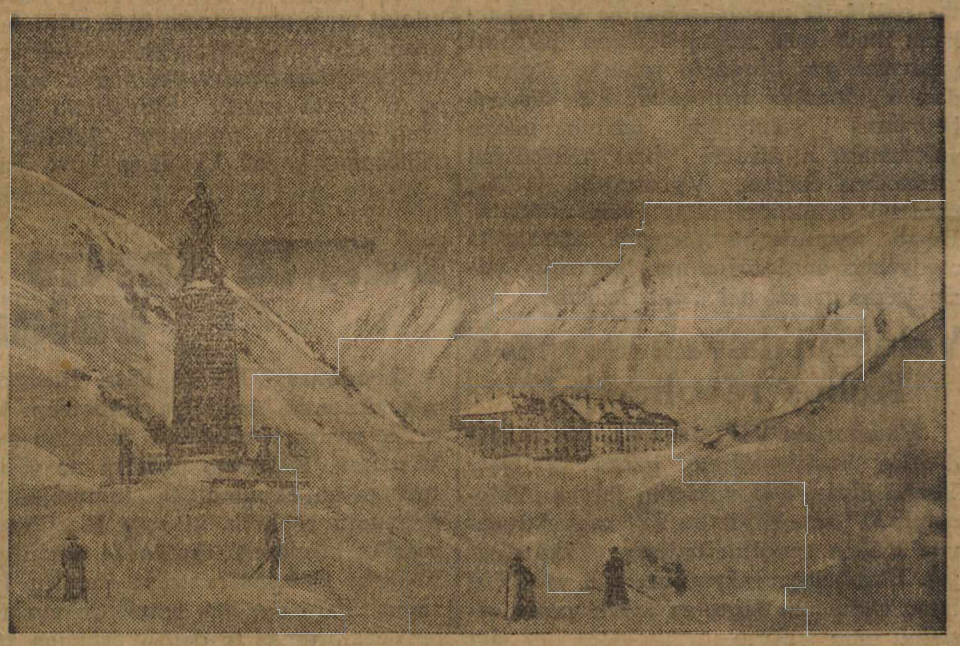

Dalis St. Bernhardo vienuolių augustiniečių keliasi į Tibeto kalnus. Ten jie atidarys prieglaudą.

Rumunijoj

(Iš prof. K. Regelio laiškų „Liet. Aidui").

(Tęsinys).

Pereitą kartą aprašymą baigėme, užsiminę apie Dunojaus uostą ir jo apylinkes. Iš Sulinos į šį uostą yra apie 30 kilometrų.

Važiavome arkliais prastais kaimo keliais, per miškus, didžiulius smėlio ir balų plotus. Pats Dunojus yra tarp Dobrudžos ir buvusios rusų valdžioje Besarabijos. Visas šis kraštas dėl daugumos jame gyvenančių rusų sentikių primena Rusiją. Ypač daug rusų gyvenena apie Valkovo miestelį, šio krašto žvejų centrą. Pažymėsime čia, kad šio Rumunijos kampelio rusai yra daugiausia žvejai. Rumunija kas metai pagamina eksportui apie 15000 kilogramų ikrų, iš kurių daugiau kaip pusė gaunama vien tik iš Valkovo ir jo apylinkių. Patsai miestelis primena italų Veneciją. Per jį eina daugybė kanalų, perkasų, kuriuose visuomet plauko daug laivelių. Gyventojai verčiasi tik žuvimis. Sugautas žuvis žvejai pristato patys tiesiog į koperatyvų sandėlius. Pirkliai iš šių sandėlių perka žuvis tik per varžytynes. Už tokiu būdu parduotas žuvis gautųjų pinigų pusė tenka žvejui, o kita pusė visokioms rinkliavoms. Iš šios antrosios pusės tam tikrą dalį pinigų gauna ir autonominė žuvininkystės valdyba, kurios centras yra Bucuresti. Ši didžiulė organizacija turi žuvininkystės mokyklą, specialius tvenkinius jaunoms žuvims auginti ir kitus žuvų ūkiui reikalingus įtaisymus. Pažymėtina, kad ši organizacija jokių subsidijų iš valdžios negauna ir neprašo, o verčiasi tik iš gautų rinkliavų.

Iš Valkovo dideliu garlaiviu „Ismail" nuvykome į Brailos miestą. Braila yra didelis, moderniškas miestas, turįs apie 75.000 gyventojų. Šiame mieste gyvena daug stambių javų eksportierių, nes miesto apylinkėse žmonės vien tik grūdų ūkiu ir tesiverčia. Ne per toliausiai nuo Brailos yra kitas didelis javų ir miško prekybos centras Galacas, kuris turi jau apie 100.000 gyventojų. Prieš karą grūdų eksportas per šį uostą buvo ne per didžiausias, bet po karo ne tik javų, bet ir miško eksportas labai padidėjo. Priežastis yra toji, kad gausiai auginami Besarabijos javai eina į užsienius dabar per Gracą, o ne per Odesą, kaip buvo seniau.

Netoli Brailos ir Graco yra vienas savotiškas ežeras, rumuniškai vadinamas Lacu Sarat. Šis ežeras nėra labai didelis, bet jo vanduo yra gerokai sūrus. Dėl tos priežasties prie ežero yra įrengtas gražus kurortas, kurį labai puošia didžiulis parkas.

Kitą dieną jau buvome Tiatra Neamt mieste Moldavijoj. Tai nedidelis, su dvidešimtimi tūkstančių gyventojų miestas, gulįs labai gražioje vietoje. Iš visų pusių apie šį miestelį yra aukšti Karpatų kalnai su įvairia ir turtinga augmenija. Jo apylinkėse yra labai daug įvairių istorinių paminklų ir visa eilė dar gilioje senovėje statytų, gražių vienuolynų. Miestelyje matyti daugybė tautiškai apsirengusių kalniečių, kurie čia kaip ir Bukovinoj, duoda šiam Moldavijos kampeliui gražų ir savotišką vaizdą. Ties šiuo miesteliu visa ekskursija ilipo į aukštą, apie poros kilometrų aukščio kalną Ceablau, iš kurio matyti gražiausi reginiai į visus kraštus. Nepaprastas gamtos egzotiškumas tiesiog kutena širdį. Taip norisi čia pasilikti ir žvalgytis. Žvalgytis be galo, be krašto. Sulig programos punktu: „coucher à la belle étoile" mes šioje kalno viršūnėje ir nakvojome. Tiktai visa bėda, kad tas „belle étoile" nebuvo žvaigždėtas, o į rytą net lynoti pradėjo . . .

Ant Ceablau kalno pabaigėme savo kelionę po senosios Rumunijos kunigaikštystės teritoriją. Iš čia mes nukeliavome į Transilvaniją, kuri prieš karą buvo Vengrijos valdžioje. Vieno mažo kaimo graikų katalikų klebonas pasikvietė visą augalų geografų ekskursiją vakarienės. Po jos mes čia apžiūrėjome Borsee'o kurortą, kuris ne tiktai vienoj Rumunijoj garsus savo natriaus—bikarbonato vandeni tiekiančiais šaltiniais. Šių šaltinių mineralinį vandenį plačiai naudoja visoj Rumunijoj, apie 3 milionus butelių kas metai dar ir į užsienį išveža.

Iš čia blogiausiais plentais automobiliais važiavome apie 200 kilometrų per Transilvaniją į jos sostinę — Cluj, vengriškai vadinamą Kolozsvar, o vokiškai — Klausenburg. Čia buvo paskutinis tarptautinės augalų geografų kongreso ekskursijos kelionės etapas. Šio miesto apylinkėse mes padarėme daug gražių ir įdomių ekskursijų. Pats Cluj miestas yra gražus ir moderniškas, turis taip pat, kaip ir Gracas, apie 100.000 gyventojų, kurių vieną pusę sudaro vengrai, o kitą — rumunai, žydai ir vokiečiai. Cluj mieste yra žymus visoj Rumunijoj universitetas, kuriame dirba visa eilė žinomų mokslininkų (zoologas Rakovitz, botanikas Borza ir daug kitų). Čia yra taip pat žemės ūkio akademija, muziejai, leidžiami įvairūs laikraščiai ir mokslo žurnalai —žodžiu, Cluj mieste kondensuojasi visas Transilvanijos kultūrinis gyvenimas.

Prof. K. Regelis ypač susidomėjo šio miesto botanikos sodu, kuris įkurtas tik 1920 metais ir dabar yra turtingiausias visoj Rumunijoj. Pats sodas užima apie 10 ha žemės plotą. Valdžia ir miestas šiam sodui įrengti paskyrė didelius pinigus ir to vaisiai jau aiškiai matyt. Sodas yra labai gražiai išplanuotas ir turi labai daug įvairių skyrių. Labai dideli ir gražūs šiltnamiai, victoria regia baseinai, reti ir įdomūs augalai rodo, kad sodui teikiama didelės reikšmės. Svetimšalį ypač stebina tas, kad toks puikus botanikos sodas yra ne sostinėj, bet provincijoj.

Įdomus yra ir pats Transilvanijos kraštas. Ištisus šimtmečius jis buvo vengrų rankose. Ir tatai dabar dar labai aiškiai galima pastebėti. Vengrai sudaro didesnę šio krašto gyventojų

Steigiamas tarptautinis žemės ūkio kreditų bankas

Roma. VIII. 19. Elta. Antradienį Romoj įvyko suinteresuotų valstybių, o taip pat ir Tautų Sąjungos ir tarptautinio žemės ūkio instituto atstovų pasitarimas, kuriame buvo svarstomas klausimas įsteigti tarptautinį trumpalaikių žemės ūkio kreditų banką. Po ilgų pasitarimų buvo nuspręsta lapkričio mėn. sušaukti konferenciją, kuri turės išdirbti minėto banko projektą. Banką numatoma steigti Romoj.

Normano kelionės tikslas į New Yorką

Čikago. VIII. 19. Elta. Jungtinių Amerikos Valstybių spaudos spėliojimais, netikėta Anglijos banko valdytojo Normano kelionė į Kanadą turi galutinį tikslą New Yorke. Normanas tikisi čia susitarti su Amerikos Federal Reserve banku pakeisti 243 mil. dolerių 3 mėnesių Amerikos Prancūzijos kreditus į grynai Jungtinių Amerikos Valstybių bankų kreditus ir gauti jiems ilgesnį terminą. Anglijos bankas, esą, negalėsiąs šiuos trumpalaikius kreditus grąžinti be tam tikrų sunkumų. New Yorko bankininkai, užklausti apie šį dalyką, pasisakė, kad jie dar apie šiuos planus nieko nežino. Federal Reserve bankas taip pat atsisakė duoti bet kokių tuo reikalu žinių. Matyti, kad šis Normano žygis laikomas didelėj paslapty.

Pasibaigė bankininkų derybos Bazely

Bazelis. VIII. 19. Elta. Vakar vakare galutinai pasibaigė Bazelio bankininkų derybos. Ekspertų komisija ir bankininkų sudarytas konsorciumas apie 1 val. nakties visuose punktuose pasiekė susitarimo. Susitarta ir dėl einamųjų sąskaitų markėmis klausimo. Gautais pranešimais, markių sąskaitos Vokietijoj bus likviduojamos tokiu būdu, kad 20% bus išmokama tuoj, o likusioji dalis bus realizuojama palaipsniui. Susitarimo taip pat numatyta būdų, kurių bus imamasi, jei šių sąskaitų likvidavimas pakenktų reichsbanko devizų fondui. Laytono pranešimas, pasibaigus deryboms, buvo pasirašytas ekspertų ir perduotas viešumos žiniai. Pranešimas sudaro 21 puslapį teksto ir 8 priedus.

Viename priede prie Laytono pranešimo yra trumpai sustatyta visa sutartis, kuri siūloma priimti visiems Vokietijos kreditoriams. Sutartis numato palikti visus dabartinius kreditus Vokietijos skolininkams 6 mėnesius nuo pasirašymo dienos. Tarp Vokietijos skolininkų ir užsienių kreditorių turės atskirai būti pasirašytos sutartys, kurios bus išdirbtos pagal vieno pavyzdžio. Sutartis numato užsienių kreditoriams papildomas garantijas. Pirmiausia, skolingasis bankas turės duoti papildomų garantijų, o toliau numatyta, kad iki tam tikrų ribų už užsienių kreditus turi garantuoti Vokietijos Golddiskont bankas. Tokiu būdu šių kreditų kokybė bus žymiai pagerinta. Taip pat numatyta, kad tam tikru dekretu arba kitu kuriuo nors būdu užsienių kreditoriai turės būti lygiai apsaugoti su Vokietijos kreditoriais. Visus kilusius nesusipratimus ir sunkumus, bevykdant šią sutartį, apsiėmė rišti tarptautinių mokėjimų bankas, kuris tam reikalui paskirs tam tikrą komisiją ir duos jai visus įgaliojimus. Sutartis neapima trumpalaikių skolų Vokietijos atskirų kraštų ir savivaldybių.

Sutartis bus pasirašyta rugpiūčio 19 d. ir įsigalios nuo pasirašymo dienos.

Vokiečių lakūnas *Rathje* liepos mėn. pradžioj Mongolijoj buvo pašautas ir suimtas. Teismas jį nubausiąs 5 metais kalėti už šnipinėjimą.

Paryžius nepatenkintas Bazelio susitarimu

Paryžius. VIII. 19. Elta. Paryžiuj Bazelio bankininkų komisijos priimtas susitarimas buvo sutiktas nepalankiai. Havaso telegramų agentūra iš to susitarimo daro išvadą, kad Vokietijos skolinjai ateinančiais metais bus pastatyti prieš alternatyvą — atsisakyti nuo reparacijų mokesčių, ar nuo bankininkų komisijos pratęstų trumpalaikių kreditų išmokėjimo.

„Figaro“ dėl Bazelio konferencijos rezultatų pareiškia, kad tai esanti gera pamoka Vokietijos skolintojams. Jei lig šiol tie skolintojai turėjo kokių nors vilčių gauti iš Vokietijos savo pinigus, tai šią viltį Bazelio konferencija galutinai palaidojusi.

Banko apiplėšimas Berlyne

Berlynas. VIII. 19. Elta. Vakar buvo apiplėšta viena Berlyno reichsbanko filialė Schönenburgo rajone. Du maskuoti plėšikai vidury dienos įėjo į banką, įsakė tarnautojams ir esantiems banke 6 klijentams pakelti rankas ir, šovę į kasininką, greitomis sučiupo 25.000 markių ir išbėgo į gatvę. Banko direktorius, greitai pribėgęs prie lango, pradėjo šaukti pagelbos, visiškai užmiršęs, kad banke yra įtaisyti signalai ir jam būtų reikėję paspausti slaptą mygtuką alarmui sukelti. Plėšikai sėdo į motociklus ir, atsišaudydami į vijusius banko tarnautojus, paspruko. Du žmonės buvo sužeisti. Po 5 minučių atvyko policija, bet plėšikai jau spėjo pabėgti. Bebėgdami plėšikai pametė pundelį banknotų ir kaukę. Banko kasininkas sunkiai sužeistas.

Šiomis dienomis miręs vokiečių romanistas *Franz Herwig*.

Hooveris su Stimsonu svarstys Europos reikalus

Vašingtonas. VIII. 19. Elta. Kai kuriuose Vašingtono politiniuose sluoksniuose kalbama, kad Hooveris pasinaudosiąs Stimsono studijomis apie Europos būklę ir, jam sugrįžus, apsvarstysiąs su juo Europos ekonominius ir politinius klausimus.

Rumunijos princas atvyksta į Varšuvą

Varšuva. VIII. 19. Elta. Rumunijos karaliaus Karolio jaunesnysis brolis princas Mykolas, kuris eina Rumunijos kariuomenės inspektoriaus pareigas, ryt atvyksta į Varšuvą. Svarbiausias jo kelionės tikslas yra užmegzti artimesnius santykius su lenkų aviacija. Princas Mykolas išbus Varšuvoj keletą dienų. Į jo atsilankymą žiūrima kaipo į dviejų kraštų draugiškumo manifestaciją.

Reichsbanko devyzai auga

Berlynas. VIII. 19. Elta. Reichsbanko svetimoji valiuta padidėjo 10.000.000 markių ir dabar sudaro 317 mil. markių. Banknotų padengimas auksu ir devizomis pakilo nuo 38,2% iki 39,7%. Todėl reichsbankas rado galima sumažinti lombardo paskolų mokestį nuo 15 iki 12 %. Oficialus mokestis tuo tarpu paliktas tas pats — 10%.

31 mil. gyventojų be pastogės

New Yorkas. VIII. 19. Elta. Iš čia pranešama, kad Hankau dėl potvynių 31.000.000 gyventojų liko be pastogės.

Do X Gvianoj

New Yorkas. VIII. 19. Elta. Vokiečių lėktuvas Do X, skrisdamas iš Pietų Amerikos į New Yorką, rugpiūčio 18 d. popiet nusileido Paramarbo, olandų Gvianoj.

Vengrų prancūzų prekybos sutarties derybos

Budapeštas. VIII. 19. Elta. Šiomis dienomis vengrų užsienių reikalų ministerijoj prasidėjo ekonominės derybos su prancūzais. Derybų tikslas sudaryti ekonominę sutartį. Prancūzų vyriausybė yra pažadėjusi leisti įvežti į Prancūziją daugiau vengrų produkcijos.

---

dalį. Jų pilna ir miestuose, ir kaimuose. Transilvanijoj yra taip pat daug ir vokiečių. Tai saksai, kuriuos prieš 100 metų vengrai į čia pasikvietė kolonizacijos tikslais. Saksai čia pastatė visą eilę miestų — patį Cluj, Sibiu, Brašco ir visą eilę kitų, kurie ir šiandien dar tebeturi vokiečių miestų charakterį. Apskritai, Transilvanija yra turtingas ir kultūringas kraštas. Dėl to jis yra visai skirtingas nuo senosios Rumunijos karalystės. Vengrai ir dabar šį kraštą negali užmiršti, nes iš jo yra kilę daug žymių jų valstybės vyrų. Užteks čia suminėti Mattlas'ą, Korwinus'ą, dabartinį Vengrijos premjerą Bethlen'ą ir daug kitų, kurie, tur būt, niekada nenustos svajoti savo tėviškę vėl atgal atsiimti. Taip, ar kitaip bus — ne mūsų reikalas čia svarstyti.

Paskutinė diena Rumunijoje.

Tarptautinio augalų geografų kongreso ekskursija jau pasibaigė ir visi atvykome vėl į Bucuresti. Iš čia ekskursija išvyko per Bulgariją į Turkiją ir Graikiją. Prieš išvažiuodamas iš Rumunijos, aš norėčiau padaryti savo įspūdžių santrauką, sulyginti šiek tiek tą kraštą su Lietuva.

Visų pirmiausia akis krinta didelis įvairių dabartinės Rumunijos provincijų kultūrų nevienodumas, nes Rumunija tik po karo susijungė į vieną valstybę. Tas kultūrų nevienodumas šiek tiek primena ir mūsų kraštą, kurio dalys kadaise buvo Rusijos ir Vokietijos valdomos. Tačiau tas nevienodumas Rumunijoj yra nesulyginamai didesnis: senoj Rumunijos kunigaikštystėj, ir Bukovinoj žymų vokiečių bei austrų kultūros, Besarabijoj — rusų, o Dobrudžoj — didelė turkų kultūros įtaka. Rumunų tauta dabar labai stengiasi tuos kultūros nevienodumus suderinti ir, kiek galima pastebėti, tas palengva jiems vyksta. Apskritai, Rumunijoj dabar labai stengiamasi pasidaryti visai europeišku kraštu. Rumunija imasi vakarų Europos kultūros elementų ir stengiasi suderinti su savo tautiška kultūra. Tokias naujosios kultūros žymes jau dabar ten galima pastebėti. Ūkininkai su senosiomis savo tradicijomis, su tautiškais rūbais, su amatais, kurie pas mus, deja, jau arba išnyko, arba baigia nykti, yra tos naujosios Rumunijos kultūros pagrindas. Niekur kitur, tik Rumunijoje, sutiksi pas ūkininkus didelį dailės skonį, konstruktyvizmą. Lietuva jau gal būt per daug sumodernėjo. Tai gera, bet savo ruožtu ir bloga. Tautiškus rūbus išstūmė Paryžiaus mados, gražūs tautiški papročiai moderniųjų kultūrtrėgerių baigiami nublokšti į šalį.

Patys rumunai yra, kaip ir lietuviai, labai nuoširdūs ir vaišingi. Jie labai supranta didelę mokslo reikšmę ir juo labai domisi. Ir aukšti valdininkai, ir kaimiečiai visuomet, kiekvienai progai pasitaikius, pareikšdavo didelį savo džiaugsmą, kad tiek daug svetimų kraštų mokslininkų atvažiavo jų krašte paviešėti. Paklaustas apie Lietuvą, beveik kiekvienas ūkininkas pasakydavo, kad tatai kraštas prie Baltijos jūros.

Bet rumunai turi taip pat ir gana savotiškų, pasakyčiau, neigiamų būdo savybių; ypač senosios Rumunijos karalystės gyventojai. Jie daug kalba, daug žada, turi daug puikiausių planų. Dažniausiai tačiau jie savo pažadų nevykdo, planų nerealizuoja, nes, kol darbą pradėti prisirengia, ateina į galvą dar gražesnių minčių, planų... Pačios sostinės gatvių grindiniai ne toki, koki turėtų būti. O plentai, — neduok Dieve, sunku tokius blogus ir įsivaizduoti! Pas mus Lietuvoj jau tokių plentų senai nėra buvę. Žodžiu — Rumunijoj daug kur matyti paviršutiniškumo.

Antra Rumunijos blogybė yra politinės partijos, kurioms pirmoje eilėje yra jos pačios, o tik paskui valstybės reikalai. Dar viena blogybė, — Turkijos priespaudos liekana — tai valdininkų nesąžiningumas, korupcija. Buvusiose Austrijos imperijos dalyse to nematyti, nors, kiek girdėti, ir čia už pinigus ką nori su valdininku, tą ir padarysi. Reikia tikėtis, kad tatai yra pereinamoji fazė ir kad, susikūrusi savo naująją kultūrą, Rumunija šią blogybę iš savo krašto pašalins.

„Negalima laižyti pirštų“

Viduramžių laikais aukštoji bajorija ir riteriai labai mėgdavo įvairias puotas ir iškilmes. Jos būdavo surištos su tam tikromis ceremonijomis ir etiketo reikalavimais. Bet kai kur bajorų ir riterių išsilavinimas ir išauklėjimas buvo toks menkas, kad per iškilmes tekdavo juos pamokyti paprasto mandagumo.

Vienos miesto (Austrijoj) archyvuose rastas senas dokumentas, išleistas 1624 metais, didžiojo kunigaikščio dvaro kanceliarijos. Šiame dokumente išdėstytos dailaus elgesio taisyklės bajorams, dalyvaujantiems didžiojo kunigaikščio iškilminguose pietuose.

Štai keletas taisyklių, paimtų iš to dokumento:

„Į pietus užprašyti svečiai turi atvykti nesuglamžytais rūbais ir išvalytais batais.“

„Negalima imti pirštais iš bliūdų valgių, o nugraužtų kaulų mėtyti ant grindų užpakalin arba pastalėn.“

„Negalima laižyti pirštų, spiaudyti į lėkštę ir rankšluoščiu šluostyti nosį.“

Moterys darosi aukštesnės

Amerikos, Vokietijos ir Japonijos ūgių surašinėjimai rodo, kad šio amžiaus moterys išauga keliais centimetrais aukštesnės, negu prieš 30 metų. Į tai aiškinama, kad į ūgį turi įtakos sportas ir šiaip visa kuo pasikeitęs gyvenimas.

Vz.